

TARTU ÜLIKOOL
Sotsiaal- ja haridusteaduskond
Ühiskonnateaduste instituut
Sotsioloogia, sotsiaaltöö ja sotsiaalpoliitika õppekava
Sotsioloogia eriala

Margit Pinnar

**TARTU KOOLINOORTE ALKOHOLITARBIMISE MÕJURID EUROOPA
NOORED 2014 ANDMETELE TUGINEDES**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Rein Murakas (MA)

Juhendaja allkiri: _____

Tartu 2016

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töös kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Margit Pinnar

2.06.2016, Tartu

Abstract

This BA thesis is inspired by the theme of adolescents alcohol consumption. The objective of the present BA thesis is to find out the alcohol drinking indicators of young people among school teenagers, from age 15 to 16. The basis of the empiric analysis of the present thesis consists of preliminary data which were collected in Tartu general education schools 9th and 10th classes. The framework of an international survey „Youth in Europe“, using questionnaires and lasting from October till January, 2015. The survey which focused on the living conditions, attitudes and risk behaviour was carried out by the Ministry of Social Affairs, the city of Tartu and the Institute of Social Studies of Tartu University.

As a conclusion it can be brought out that from the 1344 young respondents, among whom 45.5 percent were boys and 54.5 percent were girls. The BA thesis brings out the reasons of alcohol consumption of young people in Tartu. The collected data can serve as a basis for compiling preventive activities for reducing alcohol drinking among youngsters and work out various measures on the level of the local municipality in order to enhance young people's welfare and secure living environment.

Keywords: alcohol consumption, youth, adolescent.

Sisukord

Abstract.....	3
Sisukord.....	4
Sissejuhatus.....	6
I PEATÜKK: TAUST, VARASEMAD UURINGUD, PROBLEEMISEADE.....	8
Teismeline, noor.....	8
Perekond.....	8
Sõpruskond/eakaaslased.....	9
Koolikeskkond.....	9
1.1 Sotsiaalökoloogiline süsteemiteooria.....	10
Varasemad uuringud.....	11
1.2 Probleemiseade.....	12
1.3 Töö eesmärk ja uurimisküsimused.....	13
II PEATÜKK: METOODIKA JA VALIM.....	15
2.1 Töö metodoloogiline raamistik ja valim.....	15
2.2 Küsitluse teostamise protseduur.....	15
2.3 Analüüsimeetod.....	16
III PEATÜKK: UURIMUSTULEMUSTE ANALÜÜS JA ARUTELU.....	18
3.1 Tulemused.....	18
3.2 Arutelu.....	33
Vastused uurimisküsimustele.....	33
Soovitused.....	36

KOKKUVÕTE.....	40
Kasutatud kirjandus.....	41
Lisa 1. Euroopa noored 2014 ankeetküsimustik.....	43

Sissejuhatus

Noore inimese areng on äärmiselt suure tähtsusega mitte ainult individuaalsest aspektist, vaid ka tervele ühiskonnale. Seda eriti siis, kui tegemist on vananeva ühiskonnaga. Selleks, et areng oleks võimalikult täisväärtuslik ja noorele oleks tagatud kvaliteetne tulevik, on määrava tähtsusega perekond, kus lapseas omandatakse elu alustõed ja teadmised. Mitte väiksema tähendusega on kool, kus veedetakse suur osa teismelise elust, ning oluline roll on nii koolikeskkonnal kui ka eakaaslastel. Loomulikult on suur roll mängida inimese psüühikal ja geneetilisel taustal, samuti enesehinnangul. Nagu eelnevast näha, on palju mõjureid, mis mõjutavad noore arenemist täiskasvanuks, kuid võivad suunata noore inimese ka näiteks alkoholi tarbima. Alkoholi tarbimine on seotud koolist välja langemisega, noorte kognitiivsete võimete langusega, halvenenud sotsiaalsete suhetega, õnnetusjuhtumitega ja füüsilise vägivalla esinemisega.

Noori käsitletakse erinevates poliitikates, milleks on laste- ja perepoliitika, alkoholipoliitika ja noortepoliitika. Alkoholipoliitika on üleriigiline poliitika, riigil on enim võimalusi kujundada üldisi suundi ja strateegiad (alkoholipoliitika roheline raamat; noortevaldkonna arengukava 2014-2020; laste ja perede arengukava 2012–2020) ning kehtestada regulatsioone ja piiranguid, kuid mitmete tegevuste elluviimisel ja järelevalve tõhustamisel on oluline roll kohalikel omavalitsustel, kuna alkoholitarvitamisest tulenevad kahjud mõjutavad otseselt kohalikke omavalitsusi. Alkoholipoliitika on valdkond, kus kohalikul omavalitsusel koos kohaliku kogukonnaga on suhteliselt madalate kuludega võimalik palju ära teha.

Noorte alkoholitarbimine on Eestis tõsiseks probleemiks, kuna esmatarvitajate vanus on langenud ja paljud teismelised on oma elu jooksul alkoholi tarbinud regulaarselt ning suurtes kogustes, seetõttu vajab see teema põhjalikku ja jätkusuutlikku tegutsemist. Oma töös soovin välja tuua peamised mõjurid, mis ajendavad Tartu linna noori alkoholi tarbima. Saadud tulemused võiksid omakorda anda hea aluspinna tegelemaks ennetustööga omavalitsuse tasandil. Analüüsi osas on aluseks võetud uuring “Euroopa Noored”, mida viiakse läbi Euroopa riikides ja mis on mõeldud kohalikele omavalitsustele. Uuringu tulemused aitavad teostada ennetustööd, läheneda efektiivsemalt noore riskikäitumisele ja pikemas perspektiivis välja töötada konkreetseid ennetusmeetmeid mitte ainult kohalike

omavalitsuste tasandil, vaid ka rahvusvahelisel tasemel riikide ja omavalitsuste vahel koostööd tehes. Sellel on selge sõnum võidelda riskikäitumise vastu ja edendada ennetustööd, kujundada ja rakendada poliitikaid ning kaasata sellesse ka lapsevanemad, koolid, organiseeritud noorsootöö ja kohalik kogukond.

Minul kui käesoleva töö autoril avanes tänu sotsioloogilise aine uurimistöö praktikale võimalus viia uuringu raames läbi küsitlusi Tartu linna 11 koolis ja 21 klassis.

Bakalaureusetöö koosneb neljast suuremast peatükist, mis omakorda jaotuvad väiksemateks osadeks. Esimene hõlmab teoreetilist tausta, milles toon välja töös kasutatavad mõisted ning kirjeldan põgusalt varasemaid uuringuid teismeliste alkoholitarbimise kohta. Teine peatükk kirjeldab metodoloogilisi lähtekohti, andmekogumis- ja analüüsimeetodit ja uuringus osalejaid. Kolmas osa on empiiriline ja põhineb ankeetküsitluse tulemuste esitamisel ja tõlgendamisel. Viimane, neljas osa arutleb saadud tulemuste üle ning pakub noorte alkoholitarbimise kultuuris muutuste esile kutsumiseks omavalitsuse tasandil erinevaid võimalikke lahendusi nii ennetuslikus kui tarbimise vähendamise plaanis.

I PEATÜKK: TAUST, VARASEMAD UURINGUD, PROBLEEMISEADE

Varasematest uuringutest on ilmnud erinevad alkoholi tarbimist mõjutavad riskitegurid ning allpool toodud ülevaade aitab mõista noore, perekonna, kogukonna, kooli seost riskikäitumisega.

Teismeline, noor

Noorusea pikkust võib pidada lapseeaga võrdeliseks ja selle alguseks võib lugeda eelnoorust (12–13-aastane) ja lõpuks noort täiskasvanuiga (21–23-aastane). Teismeliseiga on ka individualisatsioonietapp, kus proovitakse iseseisvuda ja eralduda tasapisi vanematest ning seejuures luua kiindumussuhteid eakaaslastega (Brummer ja Enckel, 2007).

Antud töös on noore all silmas peetud 15–16-aastast Tartu linnas elavat inimest, kes on teel täiskasvanute maailma ja tunnetab end ümbritsevat mitte enam kui laps, kuid veel mitte ka kui täiskasvanu.

Perekond

Noorukite riskikäitumist mõjutavateks teguriteks peetakse kasvatusstiile. Vanema soe, stimuleeriv ja järjepidev hoolitsus viivad empaatia, usalduse ja heaolu tekkimiseni, kuid sellise suhte puudumine vanematega, ebaturvaline kiindumus, karm, paindumatu või ebajärjekindel distsipliin, ebapiisav järelevalve ja vähene lastega koos tegutsemine, konfliktid paarisuhetes suurendavad laste puhul märkimisväärselt käitumuslike probleemide kujunemise riski (Laste ja perede arengukava 2012-2020). Perekondlikud riskitegurid on sageli seotud lapse vahetu keskkonnaga ja võivad ilmneda nii otsesemalt kui kaudsemalt (nt vanemate haridustaseme, majandusliku olukorra mõjul). Wasserman ja Seracini (2001) juhivad tähelepanu lapse probleemse käitumise arengulisele iseloomule ja sellele, et kaudsed riskitegurid mõjutavad lapsi peamiselt lähedalseisvate süsteemide kaudu, nagu näiteks vanemliku kasvatusstiili vahendusel. Dahlberg (1998), Hollin (1992), Scholte (1999) on välja toonud kasvatustilist lähtuvate riskiteguritena range/rohke karistamise, vähese järelevalve, madala kiindumuse, positiivse osaluse puudumise.

Erinevaid kasvatusstiile on uuritud noore kujunemise seisukohast ja leitud seoseid, et peres rakendatav kasvatusstiil võib esile kutsuda riskikäitumist ja mõnuainete tarbimist. Baumrind

on loonud nelja erineva kasvatusstiiliga mudeli, mida on paljudes uuringutes taustaks võetud. Nendeks kasvatusstiilideks on autoritaarne, kõike lubav, hooletusse jättev ja autoriteetne (Baumrind, 1991). Bahri ja Hoffmanni (2011) läbi viidud alkoholitarbimise ja perekonna kasvatusstiilide vahelise seose uuringu tulemustes toovad uurijad välja, et kõige väiksem tõenäosus alkoholi tarbida on nendel noortel, kes pärinevad autoriteetse kasvatusstiiliga perekondadest. Sellist stiili iseloomustab kõrge nõudlikkus lapse suhtes, oskus seada selgeid piire ning teha seda sellisel moel, mis on last julgustav ja toetav. Vanem ei näe lapses enda alluvat, vaid peab oluliseks lapsele selgitada seatud nõudmiste tagamaid. Üksik- või kasuvanemaga ja lahutatud perest pärit noortel on suurem oht kalduda riskikäitumisele võrreldes noorukitega, kes kasvavad kahe bioloogilise vanemaga peres (Cookson 1999; Coughlin ja Vuchinich, 1996). Lahutatud vanematega lastel esineb sagedamini riskikäitumist, kuid seda vaid aasta jooksul pärast lahutust (Fergusson, Horwood ja Lynskey 1992). Noorele on vanemate lahutuse mõju kõige valusam just esimesel aastal pärast lahutust. Järgnevatel aastatel on vanemate lahutus pereliikmete jaoks juba vähem segadust tekitav ja omavaheline suhtlemine stabiliseerunud (Santrock, 2007). Seega võib kõigil eelnevatel riskiteguritel olla oluline seos noore alkoholitarbimisele.

Sõpruskond/eakaaslased

Noore sõpruskond moodustab olulise osa tema lähikeskkonnast. Sõbrad ja eakaaslased on vanematest eraldumise teel uueks kiindumusobjektiks. Samuti võetakse eakaaslaste arvamust ja soovitusi rohkem kuulda kui vanemaid. Coie ja Miller-Johnson (2001) märgivad, et varases teismeeas on noorele eriline mõju sõpradel ja nad on oluliseks riskiteguriks. Reeglina eelneb noore alkoholitarbimisele seotus alkoholi tarbivate sõpradega (Thornberry, 1996). Kampa kuulumisel on eakaaslaste aspektist tugevaim mõju nooruki riskikäitumisele ning reeglina esineb antisotsiaalne käitumine juba enne grupiga ühinemist (Thornberry 1998). Sõprade kampa kuulumine on oluline nii eneseväärtustunde kui ka nartsissistliku tasakaalu seisukohalt (Brummer ja Enckel, 2007).

Koolikeskkond

Koolist tingitud riskiteguriteks loeb Traat (2015) liigset konformismi ja grupisurve mõju. Õppealane ebaedukus ennustab ette riskikäitumist (Maguin ja Loeber 1996).

Nõrk side kooliga (vähene pühendumus), vähesed hariduslikud pürgimused ja koolimotivatsioon mõjutavad samuti riskikäitumist (Herrenkohl jt, 2001).

1.1 Sotsiaalökoloogiline süsteemiteooria

Käesoleva bakalaureusetöö teoreetiliseks aluseks on sotsiaalökoloogiline süsteemiteooria, kuna see aitab kõige paremini iseloomustada seoseid võrgustike vahel, milleks on ühiskond, kogukond, naabruskond, perekond, koolkond, sõpruskond. Süsteemi keskmes on antud töö korral 15–16-aastane noor. Sotsiaalökoloogilise teooria kohaselt saab noore ja tema keskkonna suhteid ning nendevahelist mõju kujutada astmelise süsteemina, kus iga aste on järgmisega seotud – iga eelnev süsteem kuulub ka järgmisse. Antud töös on Bronfenbrenneri mudelit kohandatud ja muudetud sellisel määral, et see sobituks uuringu andmete poolt määratud analüüsivõimalustega.

Mikrosüsteem on noorele lähim keskkond, milles ta elab koos kõige lähedasemate inimeste ja institutsioonidega, nagu vanemad, eakaaslased ja kool. Selles osas on mõju noorele tugevaim (Bronfenbrenner, 1979). Mikrosüsteemi vaatekohast nähtuna mõjutab last pere suurus ja struktuur ning inimsuhted selles (Tulva, 1996). Selles süsteemiosas on noore jaoks oluline roll hoolimisel ja usaldusel. Antud uurimuse kontekstis on siin süsteemis esindatud pere, sõbrad ja kool.

Mesosüsteem on mikrosüsteemist laiem süsteem, milles noor aktiivselt osaleb. Sel on seos kahe või enama noort ümbritseva süsteemiosaga. Mesosüsteemi tasandil on jõutud tõdemuseni, et kui noorel on koolis pädevad õpetajad ja kodus hoolivad vanemad, siis on nad elus paremini toimetulevad (Santrock, 2007).

Eksosüsteem viitab laiemale sotsiaalsele süsteemile. Siin saab noor hulgaliselt muljeid, mis mõjutab teda kaudselt, kuid heaolu on mõjutatud olulisel määral. Eksosüsteemi elementideks on näiteks vanemate töö ja tööga rahulolu, vanemate sotsiaalsed suhted väljaspool kodu, vanemate töö-sissetulek, kogukond, sotsiaalteenused, noorsootöö, meedia.

Makrosüsteem on keskkonna kõige kaugem tasand, mis ümbritseb mikro-, meso- ja eksosüsteemi, hõlmates ühiskonnale ja kultuurile omaseid väärtusi, ideoloogiaid ja seadusi. Siinjuures võib eraldi välja tuua ühiskonna hoiakuid ja väärtushinnanguid. Siia alla võib liigitada alkoholipoliitika, mis puudutab noore suhtes kohaldatavaid seadusi, ning ennetusprogrammid, mille raames koolitatakse näiteks noore perekonda, et mõjutada seeläbi noore elukvaliteeti.

Kronosüsteem on ökoloogilise mudeli oluline komponent, mis keskendub inimese arengu käigus ilmnevate muutuste ja jätkuvuste mõjule kogu elu vältel. Seega on tegu ajapõhise dimensiooniga, mis võib muuta tegevusi kõigil teistel tasanditel alates mikrosüsteemist kuni makrosüsteemini. Selle süsteemi osana võib käsitleda noore arengut. Siin võib vaatluse alla võtta alkoholi proovimise esmavanuse ja edasise käitumise kujunemist alkoholi tarbimise osas.

Varasemad uuringud

Varasemalt on tehtud mitmeid noorte riskikäitumist käsitlevaid uuringuid, kuid minule teadaolevalt puudub praeguseks hetkeks ülevaade 15–16-aastaste Tartu linna noorte alkoholitarbimise mõjurite kohta, mis aitaks tegutseda ennetusmeetmete välja töötamiseks kohaliku omavalitsuse tasandil. Toon siinkohal välja mõned uuringud, mis on käsitlenud noorte alkoholitarbimist.

Rahvusvaheline kooliõpilaste tervisekäitumise uuring (HBSC, Health Behaviour of School-Aged Children) toimub igal neljandal aastal enamikus Euroopa riikides ja Põhja-Ameerikas, andes kõige laiahaardelisema ülevaate 11–15-aastaste koolinoorte tervise ja heaolu kohta. 2009/2010 viidi Eestis läbi tervisekäitumise uuring (HBSC), millest selgus, et uuringus osalenud noortest oli 40% 11-aastaselt alkoholi proovinud, 15-aastaselt olid seda teinud juba 93% vastanutest. 63% olid 15-aastaselt ka purjus olnud (Aasvee ja Tael, 2012).

“Uimastitarvitamine koolinoorte seas”_ehk ESPAD (European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs) on Euroopa kooliõpilaste narkootikumide ja alkoholi kasutamise võrdlusuuring. Uuringut korraldatakse iga nelja aasta tagant. Eesti on ESPADi uuringus osalenud aastatel 1995, 1999, 2003, 2007 ja 2011. Uuring annab ülevaate 15–16-aastaste kooliõpilaste hoiakutest legaalsete ja illegaalsete uimastite tarvitamise suhtes ning uimastitarvitamise levikust. Uuringu eesmärgiks on välja selgitada koolinoorte kogemused ja hoiakud uimastite tarvitamist puudutavates küsimustes, tuua välja tegurid, mis mõjutavad narkootiliste ainete kasutamist (Kobin jt 2012). Kuues uuring viidi läbi 2015 kevadel, kasutades juba välja töötatud küsimustikku ja metoodikat (ESPAD, 2015). 2011. aasta tulemuste põhjal oli 15–16-aastaste kooliõpilaste seas alkoholi tarvitanud 95% küsitlusele

vastanud noortest ja 76% oli alkoholi tarbinud juba 13-aastaselt või nooremana (ESPAD, 2015).

Kätrin Valo on uurinud oma 2014. aasta lõputöös noorte alkoholi tarbimise põhjuseid ja harjumusi ning teadlikkust selle kahjulikkusest. Noorte esmase alkoholiproovimise vanuseks oli peamiselt 13 eluaastat. Kõige sagedamini saadi esimesel korral alkoholi sõbralt. Regulaarse alkoholi tarvitamise alustamise vanuseks oli peamiselt 15 eluaastat. Sageli tarbitakse alkoholi koos sõpradega. Enamus vastajaid ei tarbi alkoholi koos vanematega. Välistati põhjus, et noored tarbivad alkoholi, sest kardavad sõpradest ilma jääda.

Hebe Paas uuris oma 2015. aasta töös 6. klasside õpilaste arvamust alkoholiennetuse kohta. Uuring on läbi viidud nelja maakonna (Harjumaa, Tartumaa, Pärnumaa ja Ida-Virumaa) koolide kuuendates klassides 2012/2013 õppeaastal. Kokku osales uuringus 1033 kuuenda klassi õpilast vanuses 11-14 eluaastat. Tulemustest selgus, et noored on küll teadlikud alkoholi kahjulikkusest, kuid nende teadmised on veel küllaltki pinnapealsed, mistõttu tuleb nende teadmiste arendamiseks jätkuvalt tööd teha. Suurem osa uuringus osalenud noortest leidis, et nende koolides toimub erinevaid uimastiennetusega seotud üritusi ja ettevõtmisi vähe, mistõttu võiksid uimastavate ainete tarvitamisega kaasneda võivate kahjude kohta rohkem rääkida nii õpetajad tunnis kui ka spetsiaalselt kooli tulnud eksperdid või kahjusid ise kogenud inimesed. Samuti ootavad noored kooli poolt tugevamat seisukoha kujundamist, mis väljendub õpilaste kontrollimises, sekkumises ning märkamises. Tagajärgedest soovivad noored kuulda ka oma eeskujude käest, kelleks nad paistavad pidavat ennekoike oma vanemaid.

1.2Probleemiseade

Traat (2015) on välja toonud, et muutuste esile kutsumiseks ei piisa loengutest ja ainult riskidest informeerimisest, kuna see ei kutsu esile püsivat muutust. Alkohool on tähtsuselt kolmas riskitegur varajase suremuse ning tervisekahjude põhjustajana, jättes selja taha ka HIVi, vägivalla või tuberkuloosi (Poznyak ja Rekve, 2014). Eesti kuulub alkoholitarbimiselt maailma enim tarvitavate riikide hulka. OECD raporti (Sassi, 2015) järgi oli eestlaste tarbimine 2012. aastal võrreldes ülejäänud liikmesriikidega kõige kõrgem, tõustes 12,3 liitri

alkoholini elaniku kohta. Noorte alkoholitarbimist on peetud Eestis 2014. aastal tõsiseks probleemiks koguni 86% elanikkonna arvates (2014, EKI). ESPAD uuring toob välja, et noored mitte ainult ei proovi alkoholi, vaid tarbivad suuri koguseid ja regulaarselt. 15–16-aastastest oli 53% vastanutest enda sõnul viimase kuu jooksul vähemalt korra tarbinud viis või rohkem alkoholisaldusega jooki järjest (Kobin jt, 2012).

Selleks, et mõista noorte riskikäitumist Tartu linnas, on olukord vaja kaardistada. Abi probleemiga tegelemiseks tasuks otsida uuringutest, mis võimaldaks teha kohalikul tasandil ennetustööle vajalikke järeldusi alkoholi tarbimise mõjurite osas. Samuti tuleks võtta vaatluse alla ka teiste riikide ennetustööd selles valdkonnas. Mitmetes riikides on uuringutulemuste põhiselt leitud efektiivseid lahendusi noorte riskikäitumise vähendamiseks. Nii näiteks Islandil, kus on kasutusel uuringutulemuste alusel välja töötatud preventsioonimeetmed, on uimastite ja alkoholi tarbimine ning suitsetamine 15–16-aastaste noorte seas mitmekordselt vähenenud (Lees, 2014). Tartu linnas ennetusmeetmete välja töötamiseks on hea aluseks võtta rahvusvahelise programmi “Noored Euroopas” uuringu raames korraldatud 15–16-aastaste üldhariduskoolide üheksandate ja kümnendate klasside õpilaste küsitluse andmeid, mille analüüsimise tulemusena saab välja tuua alkoholi tarbimisega seotud noorekesksed, perekondlikud, kooli ja sõpradega seotud tegurid, ning sellest lähtuvalt mõelda, kuidas oleks võimalik vähendada noorte alkoholitarbimist kohaliku omavalitsuse tasandil.

1.5 Töö eesmärk ja uurimisküsimused

Antud töö eesmärk on välja selgitada peamised perekondlikud, sotsiaalsest keskkonnast tulenevad ja koolipoolsed tegurid, mil on oluline seos 15–16-aastase Tartu linna noore alkoholitarbimisega. Lähtuvalt sotsiaalökoloogilisest süsteemiteooriast on püstitatud järgnevad uurimisküsimused. Käsitletakse neid süsteemi tasandeid, mille osas kohalik omavalitsus saab midagi ette võtta. Töös ei käsitleta riiklikke reulatsioone.

1. **uurimisküsimus:** kas ja missugustel enesetunde ja käitumuslikel teguritel on seos noorte alkoholitarbimisega?
2. **uurimisküsimus:** kas ja millistel perekondlikel teguritel on oluline seos noorte alkoholitarbimisega?
3. **uurimisküsimus:** kas ja millistel sõprade/eakaaslastega seotud teguritel on oluline seos noorte alkoholitarbimisega?
4. **uurimisküsimus:** kas ja millistel kooliga seotud teguritel on oluline seos noorte alkoholitarbimisega?

II PEATÜKK: METOODIKA JA VALIM

2.1 Töö metodoloogiline raamistik ja valim

Soovin oma töös välja selgitada, millised tegurid mõjutavad noorte alkoholitarbimist. Analüüsi osas kasutan Euroopa Noored 2014 Tartu linna andmeid, mis puudutavad noore enda tunnetust ja käitumist, perekonna, sõprade ja kooliga seonduvat. Kasutan uurimiseks kvantitatiivset uurimismeetodit. Käesolevas bakalaureusetöös on püstitatud uurimisküsimused, millele vastuseid otsin.

Valimi moodustasid 15–16-aastased 9. ja 10. klassi noored, kes õppisid Tartu linna üldhariduskoolides 2014/2015 õppeaastal. Analüüsi aluseks olid 1344 õpilase andmed, neist 45,5% poisid ja 54,5% tüdrukud. Klasside lõikes oli 9. klassis 681 (50,6%) vastajat ja 10. klassis 663 vastajat (49,9%).

2.2 Küsitluse teostamise protseduur

Tartu Ülikooli tudengina avanes võimalus sotsioloogia aine praktika raames osa saada Euroopa ühest suurimast noorte heaolu ja riskikäitumise uuringust “Noored Euroopas”. Tegemist on 2005. aastal Islandil algatatud ning organisatsiooni ECAD (European Cities Against Drugs) poolt koordineeritava projektiga, mis pakub võimalusi noorte riskikäitumise ennetustööks kohaliku omavalitsuse tasandil (ECAD, 2014).

Tartus uuriti linna 9.-10. klasside õpilasi. Koolidest olid esindatud praktiliselt kõik Tartu linna üldhariduskoolid (va väga väikesed ning erivajadustega õpilaste koolid) ning mitte ühtegi keeldumist uuringusse kaasatud koolide poolt ei tulnud, põhimõtteliselt oli tegu linna 9. ja 10. klasside kõikide õpilaste küsitlusega. Esindatud olid järgmised koolid: Hugo Treffneri Gümnaasium, Miina Härma Gümnaasium, Tartu Aleksander Puškini Kool, Tartu Annelinna Gümnaasium, Tartu Descartes'i Kool, Tartu Forseliuse Kool, Tartu Hansa Kool, Tartu Jaan Poska Gümnaasium, Tartu Karlova Kool, Tartu Kesklinna Kool, Tartu Kivilinna Kool, Tartu Kristjan Jaak Petersoni Gümnaasium, Tartu Mart Reiniku Kool, Tartu Raatuse Kool, Tartu Tamme Gümnaasium, Tartu Variku Kool, Tartu Veeriku Kool, Tartu Waldorfgümnaasium, Tartu Katoliku Hariduskeskus ja Tartu Erakool (TERA). Kokku küsitleti üle 75% nende koolide õpilastest.

Uuringu teostamiseks peeti esmalt läbirääkimisi koolijuhtidega. Loa saamise järel sõlmiti ajaline kokkulepe kooli esindatud 9. ja 10. klasside küsitluseks. Järgneva sammuna kooskõlastati küsitlus lapsevanematega. Küsitlus viidi läbi 5-liikmelise meeskonna poolt kahekümnes koolis ajavahemikus oktoober 2014 – jaanuar 2015. Minu roll antud uuringus oli küsitluste läbi viimine võimalikult paljudes klassides. Isiklikult külastasin 11 kooli ja 21 klassi.

Uurimisinstrumentiks oli ankeet, mis koosnes 79 küsimusest. 76 küsimust olid ette antud vastusevariantidega ja 3 olid avatud küsimused (vt lisa 1). Küsimustik ise oli koostatud Islandil, kuid kohandatud Eesti jaoks. Küsitluse eelselt tutvustati küsitluse läbiviija poolt uuringut ja vastamisprotseduuri. Järgnevalt kohandati vajadusel õpilaste paiknemist selliselt, et vastamine oleks võimalikult privaatne. Vastamise järgselt sulges õpilane küsimustiku ümbrikusse. Üldjuhul ei viibinud küsitlusruumis õpetajat ega ka teisi küsitlusega mitte seotud isikuid. Küsimustikud toimetati meeskond Tartu Ülikooli, kus need markeeriti ja pakendati. Peale pakendamist saadeti ümbrikud Islandile projekti juhtpartnerile, kus need andmefailide moodustamiseks skaneeriti ning seejärel hävitati. Nimetatud protseduur oli oluline ka vastuste konfidentsiaalsuse tagamise aspektist. Saadud andmetest moodustati andmefail statistikapaketi SPSS formaadis. Käesolevas töös analüüsitakse erinevate noort iseloomustavate tunnuste statistiliselt olulisi seoseid noorte alkoholitarbimisega.

2.3 Analüüsimeetod

Statistiliseks analüüsiks kasutan statistikaprogrammi SPSS (Statistical Package for Social Sciences). Jooniste koostamiseks kasutan Microsoft Excelit.

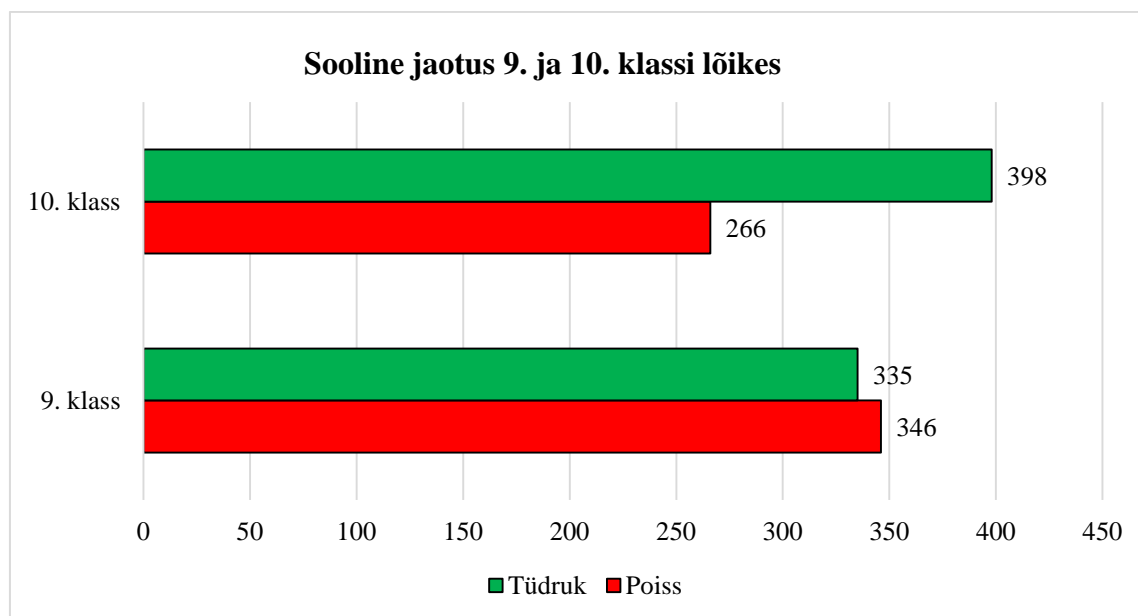
Esmase ülevaate saamiseks kasutan sagedustabeleid, millistest saan konkreetse nähtuse esinemise ja protsentuaalse osakaalu välja lugeda. Seejärel kasutan risttabeleid, et võrrelda omavahel sagedusjaotusi mitme erineva kategooria lõikes. Tegemist on kirjeldava statistilise analüüsiga. Seose olemasolu testin χ^2 -statistikuga. Töös märgitud seosed kehtivad olulisusenivool 0,05.

Analüüsis on kasutatud erinevaid noort, pere, sõpru ja kooli käsitlevaid küsimusi. Analüüsitulemustes toon välja analüüsitud ja noorte alkoholitarbimisega statistiliselt olulist seost omavad tulemused. Alkoholitarbimisega olulist seost mitte omavad tunnuseid mainin vajadusel töö tekstis.

III PEATÜKK: UURIMISTULEMUSTE ANALÜÜS JA ARUTELU

Tulemused

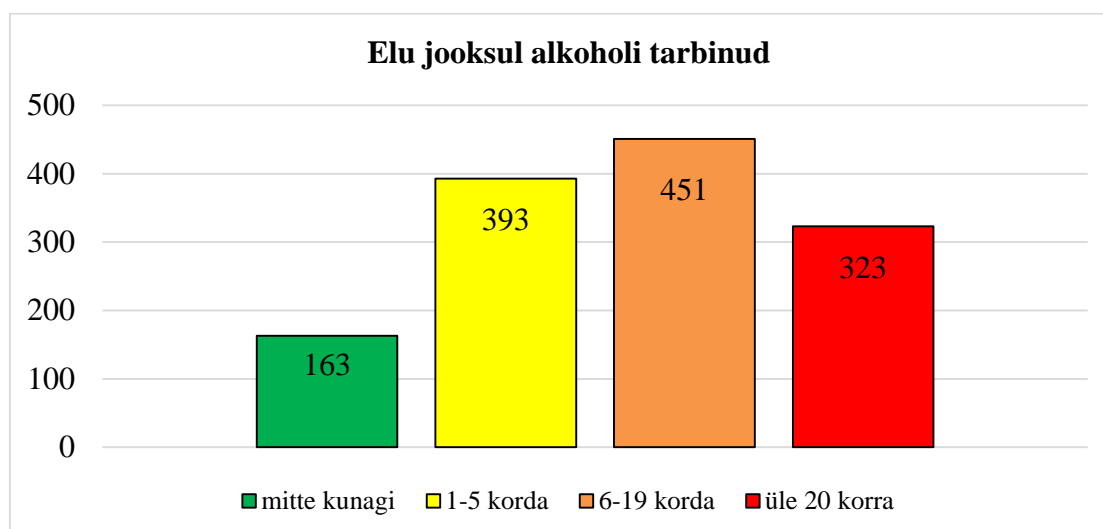
Sissejuhatavalt joonis vastanute profiilist (joonis 1).

Joonis 1. Euroopa Noored 2014 raames küsitletud noorte jaotus klassi ja soo lõikes.

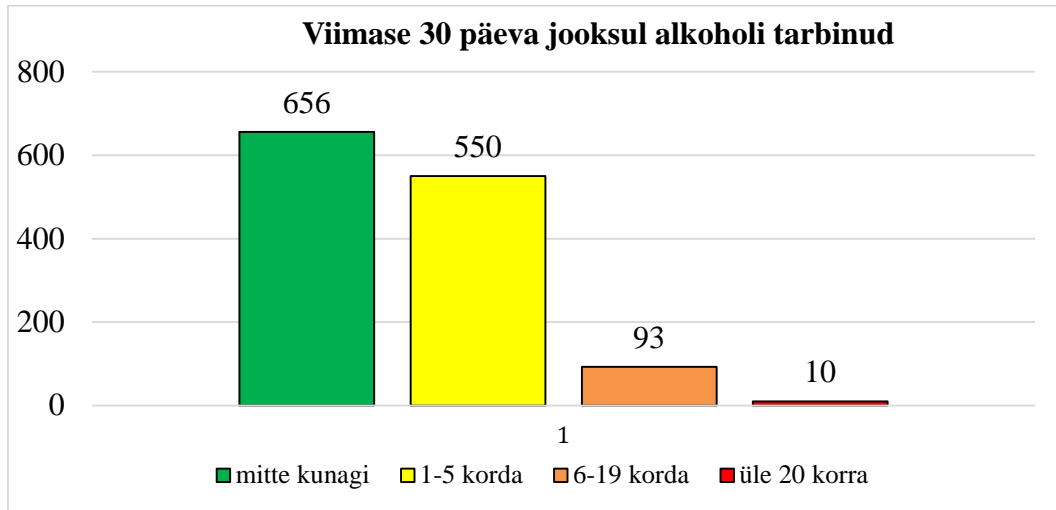
Tütarlapsi osales 121 võrra rohkem kui noormehi. Peamine soolise jaotuse erinevus ilmneb 10. klassides võrreldes üheksandatega (joonis 2).

Samuti toon välja alkoholi tarbimise kordade arvulise jaotuse noore elu jooksul küsitletud noorte seas (joonis 3). Kasutati küsimust „Mitu korda Te olete alkoholi elu jooksul tarbinud?“.

Joonis 2. Noorte jaotus alkoholi tarvitamise kordade suhtes.

Peamiselt on noored alkoholi tarbinud kogu elu jooksul 6-19 korda. Sellele järgneb 1-5 korda, üle 20 korra ja mitte kunagi alkoholi tarbinuid noori on 163.

Joonis 3. Alkoholi tarbimine noorte seas viimase 30 päeva jooksul

Mitte kordagi alkoholi tarbinud noored on viimase 30 päeva jooksul enim esindatud ning alkoholi on tarbitud peamiselt 1-5 korda. Samas terve elu jooksul mitte kunagi alkoholi tarbinud noori on tunduvalt vähem.

Kahemõõtmeline analüüs

Edasi liigun kahemõõtmelise analüüsiga ja selgitan alkoholi tarbimise seoseid noore, pere, eakaaslaste, kooli ja naabruskonna teguritega. Selleks, et määratleda noore alkoholitarbimine, kasutasin kahte tunnust olenevalt küsimusest:

Kui sageli Te olete üldse mingisugust alkoholi tarbinud?

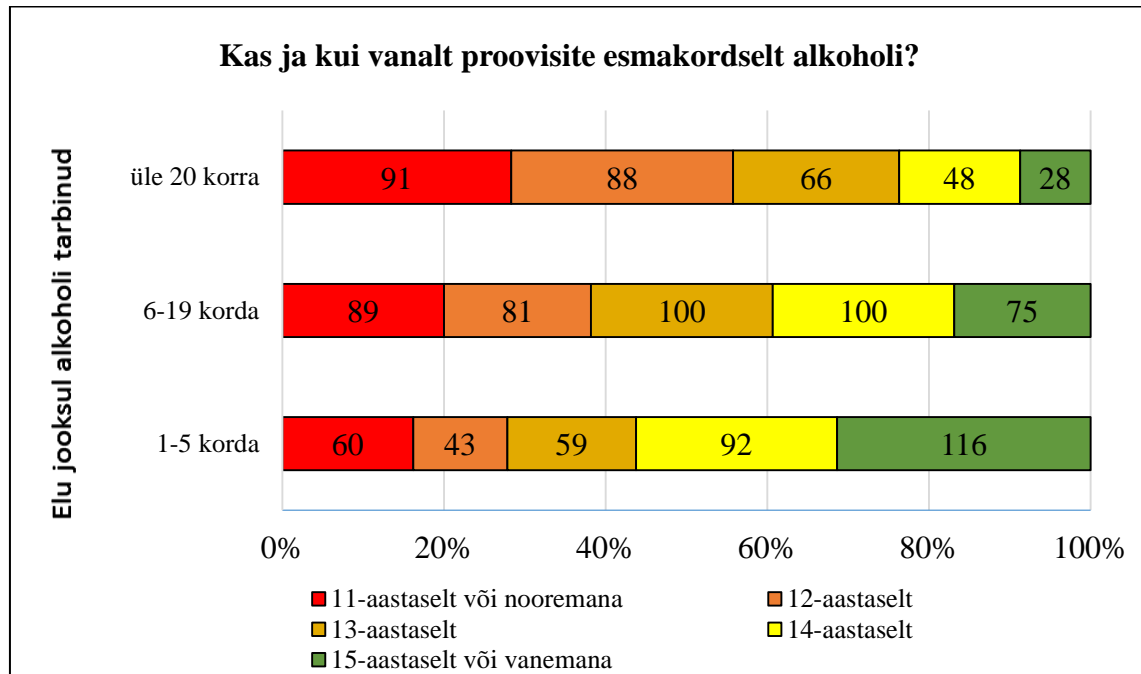
- a) kogu elu jooksul
- b) viimase 30 päeva jooksul

Tunnuste skaala väärtused jäävad vahemikku 1-7 (1 = mitte kunagi, 2 = 1-2 korda, 3 = 3-5 korda, 4 = 6-9, 5 = 10-19 korda, 6 = 20-39 korda, 7 = 40 korda või rohkem). Tunnuse skaala on kodeeritud ümber neljaväärtuseliseks: 1 = mitte kunagi, 2 = 1-5 korda, 3 = 6-19 korda, 4 = 20 ja rohkem korda.

Järgnevas analüüsi osas on välja toodud joonised nende tunnuste osas, millel on statistiliselt oluline seos olulisusnivool 5% ja mida testisin hii-ruut-statistikuga.

Noore enda tasand

Analüüsis kasutasin küsimustikust küsimusi, mis puudutavad noore enesetunnet või käitumist.

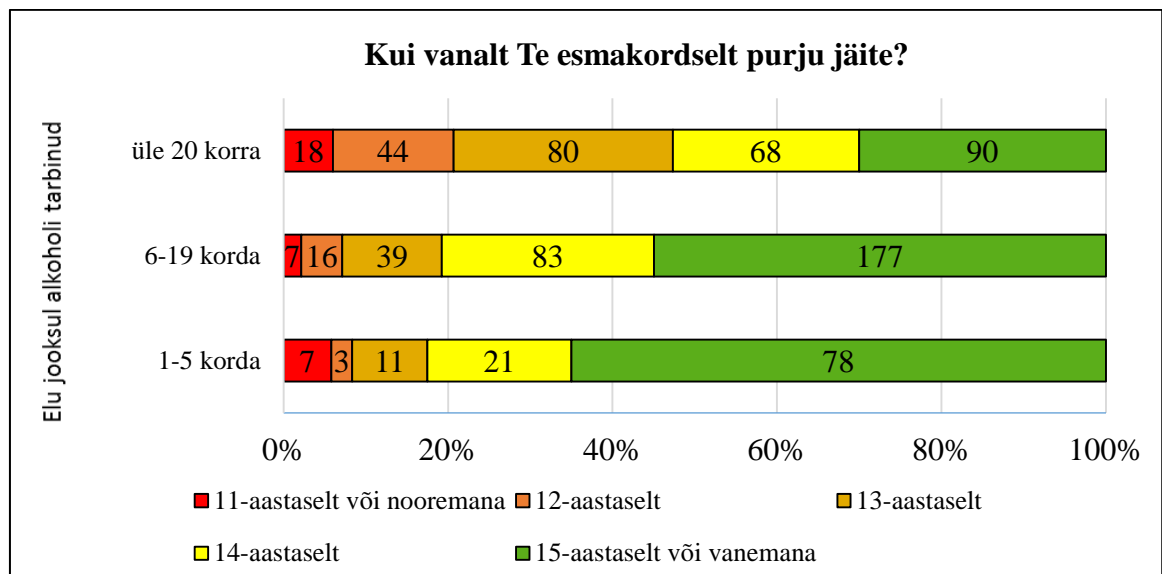

Joonis 4. Alkoholi esmatarvitamise vanuse seos alkoholi tarbimisega kogu elu jooksul.

Hii-ruut-statistiku väärtus: 97,4 (vabadusastmete arv 12)

Olulisuse tõenäosus: 0,00

1-5 korda alkoholi tarbinud noored on enamasti esimest korda alkoholi proovinud 15-aastaselt ja vanemalt (32%). 6-19 korda alkoholi tarbinud noored on alkoholi proovinud esmakordselt 13–14-aastaselt (21% ja 22%). Noored, kes on elu jooksul alkoholi tarbinud üle 20 korra, proovisid alkoholi esimest korda üldjuhul 11-aastaselt või nooremana (28%). Esmakordne tarbimine mõjutab koguseid, mis noorena tarbitakse. Seega, mida nooremana alustatakse, seda suurem on tõenäosus tarbima jääda ja sellest tulenevalt ka suureneb elu jooksul alkoholi tarbimise kordade arv. Esmakordsele tarbimisele järgnevad ka korduvad tarbimised.

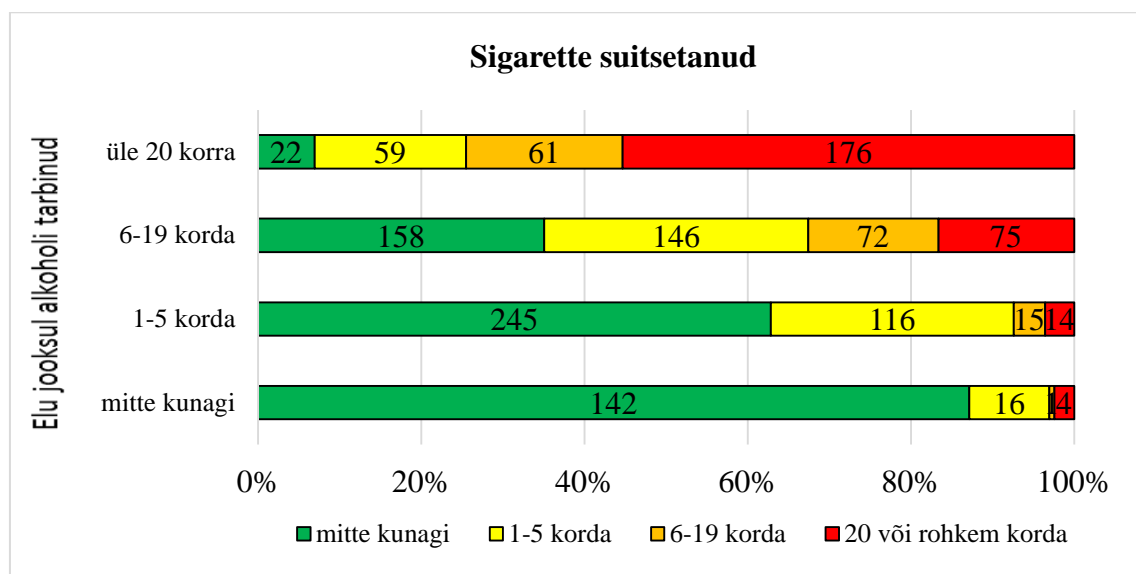
Joonis 5. Esmakordse purjusoleku seos alkoholi tarbimisega kogu elu jooksul.

Hii-ruut-statistiku väärtus: 6370,1 (vabadusastmete arv 6)

Olulisuse tõenäosus: 0,00

1-5 korda alkoholi tarbinute seas on noored purjus olnud esmakordselt 15-aastaselt või vanemana 63%. 6-19 korda alkoholi tarbinud noored on esmakordselt purjus olnud 15-aastaselt või vanemana 55% ja üle 20 korra alkoholi tarbinud noortest 15-aastaselt esmakordselt purjus olnud 30%.

Teised riskikäitumise liigid lisaks alkoholi tarbimisele.

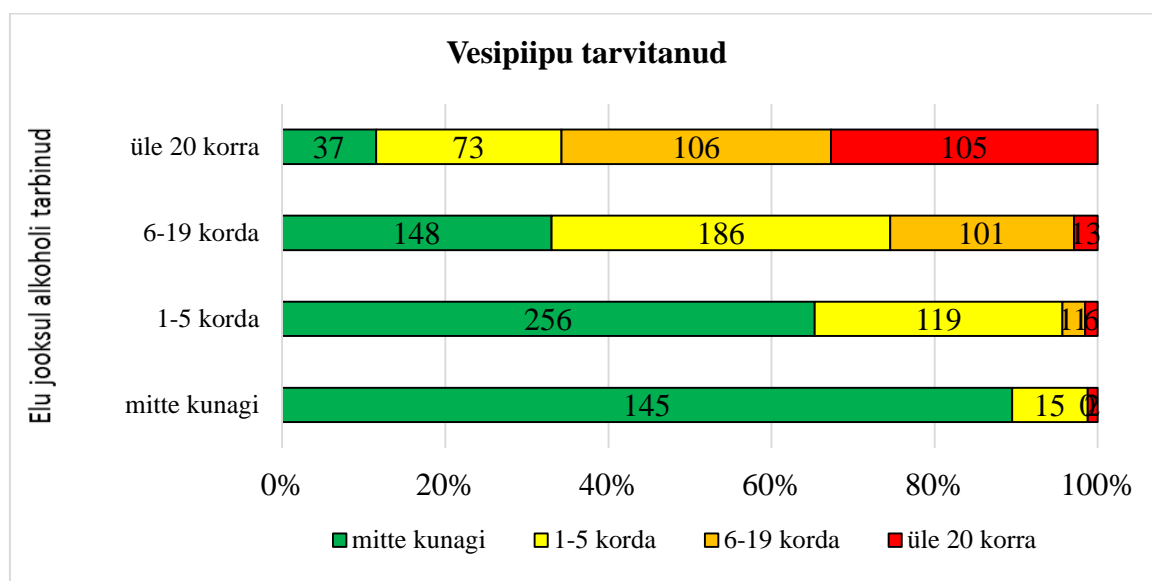

Joonis 6. Sigarettide suitsetamise seos noore alkoholi tarbimisega kogu elu jooksul.

Hii-ruut-statistiku väärtus: 581,7 (vabadusastmete arv 9)

Olulisuse tõenäosus: 0,00

Mitte kunagi alkoholi tarbinud noorte seas on ülekaalus mitte kunagi suitsetamine (87%). 1-5 korda alkoholi tarbinud noorte seas mitte kunagi suitsu teinud noorte protsent on vähenenud (62%), 6-19 korda alkoholi tarbinud noored pole mitte kunagi suitsu teinud 37% ja üle 20 korra alkoholi tarbinud noored pole mitte kunagi suitsu teinud 3%. Mida rohkem on noor alkoholi tarvitanud, seda rohkem on noor ka suitsetanud. Alkoholi ja suitsetamisel on olemas statistiliselt oluline seos.

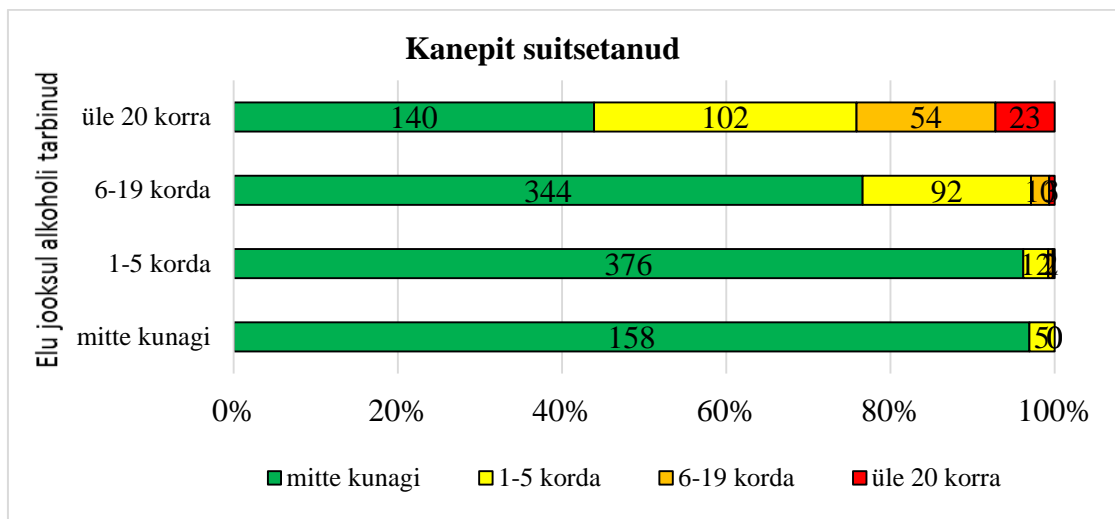

Joonis 7. Vesipiibu tarvitamise seos alkoholi tarbimisega.

Hii-ruut-statistiku väärtus: 628,0 (vabadusastmete arv 9)

Olulisuse tõenäosus: 0,00

Vesipiipu on peamiselt tarvitanud noored, kes on ka rohkelt alkoholi tarbinud. Üle 20 korra alkoholi tarbinud noorte hulgas on vesipiipu tarbivaid noori 88%, mis näitab ka seda, et vesipiip on üsna populaarne. Noored, kes on alkoholi tarbinud väiksemal määral, on ka vesipiipu tarbinud vähem. 6-19 korda alkoholi tarbivate noorte seas esineb vesipiibu tarbimist 67% ja 1-5 korda alkoholi tarbinud noorte seas on see 35%. Seega, mida rohkem alkoholi tarbimist, seda enam ka vesipiibu tarbimist.

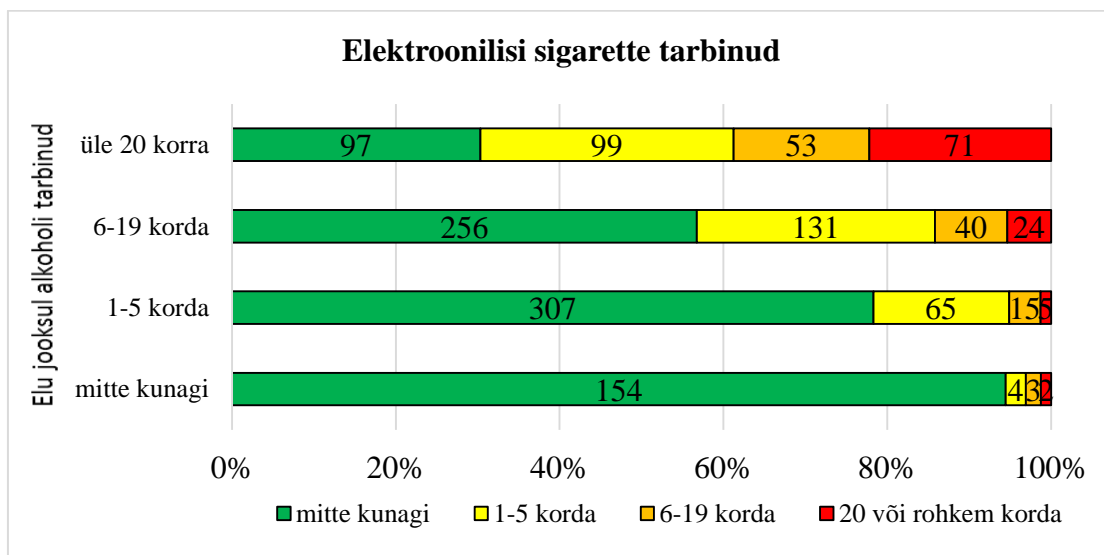

Joonis 8. Kanepi tarvitamise seos alkoholi tarbimisega kogu elu jooksul.

Hii-ruut-statistiku väärtus: 364,3 (vabadusastmete arv 9)

Olulisuse tõenäosus: 0,00

Jooniselt võib märgata kanepi tarbimise kasvavat trendi seoses alkoholi tarbimise kasvuga. Mitte kunagi alkoholi tarbinud noorte seas on kanepi tarbimist esinenud 3%. Samuti pole eriti märgata alkoholi proovijate seas olulist kanepi tarbimist (4%). Seevastu 6-19 ja üle 20 korra alkoholi tarbinute seas on kanepi tarbimine vastavalt 23% ja 56%.

Joonis 9. Elektrooniliste sigarettide tarbimise seos alkoholi tarbimisega kogu elu jooksul.

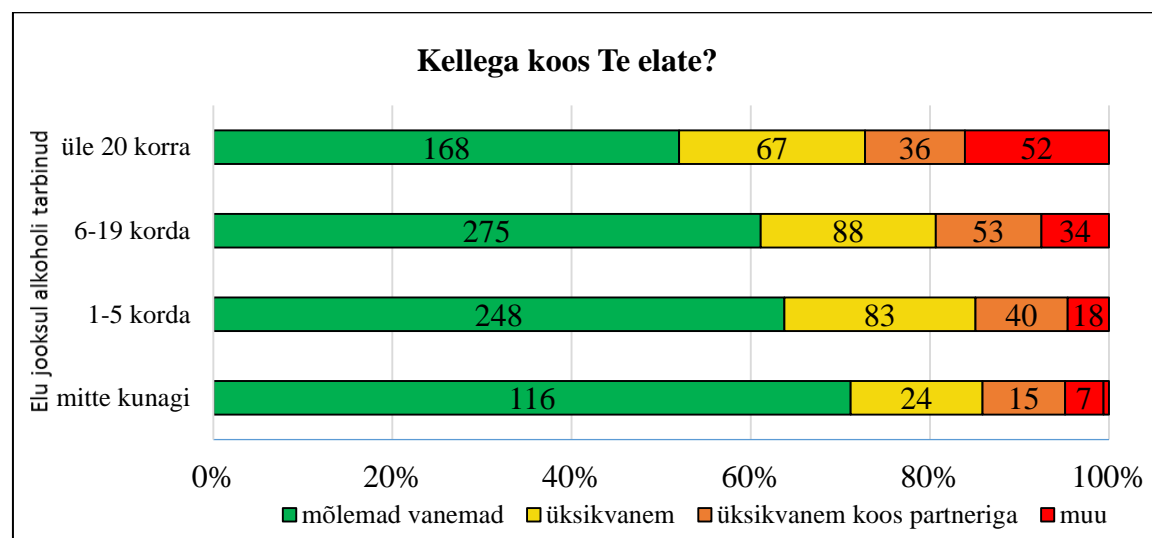
Hii-ruut-statistiku väärtus: 317,4 (vabadusastmete arv 9)

Olulisuse tõenäosus: 0,00

Lisaks eelnenud riskikäitumise tunnustele on sarnane ka elektrooniliste sigarettide tarbimise seotus alkoholi tarbimisega. Mida rohkem alkoholi tarbimist, seda rohkem ka

elektroonilise sigareti kasutamist. Mitte kunagi alkoholi tarbinud noor on elektroonilist sigaretti kasutanud 6%, 1-5 korda alkoholi tarbinud noor on elektroonilist sigaretti kasutanud 22%, 6-19 korda alkoholi tarbinud noor on elektroonilist sigaretti kasutanud 43% ja üle 20 korra alkoholi tarbiv noor on elektroonilist sigaretti kasutanud 70%.

Noore perekond

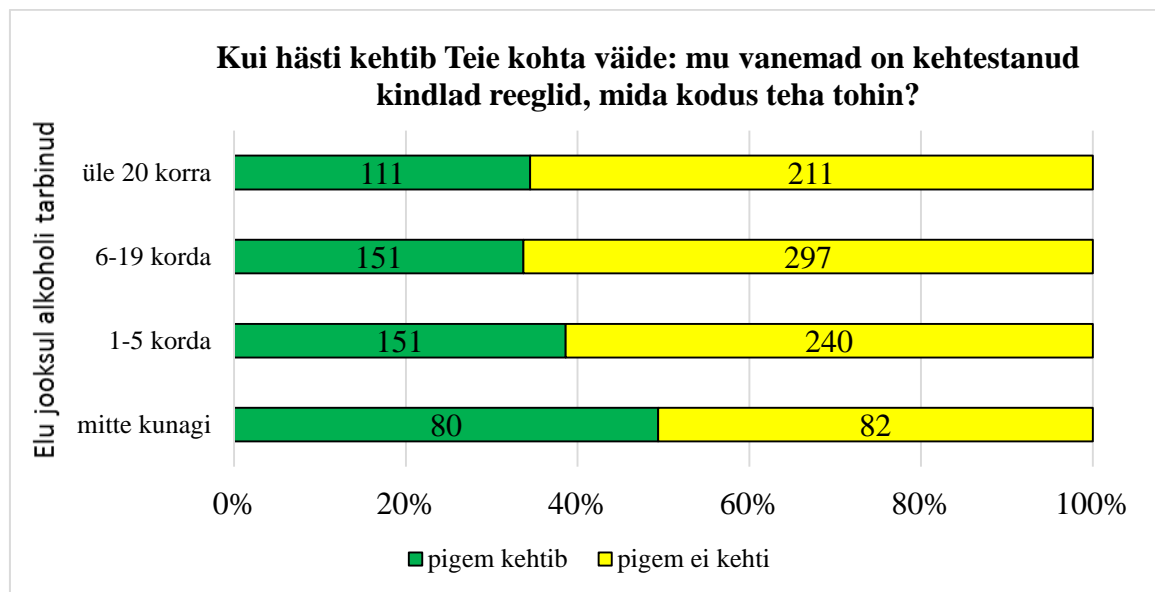

Joonis 10. Noorega koos elavate inimeste seos alkoholi tarbimisega kogu elu jooksul.

Hii-ruut-statistiku väärtus: 44,3 (vabadusastmete arv 9)

Olulisuse tõenäosus: 0,00

Noorega koos elavate inimeste seose toob välja joonis 10. Mitte kunagi alkoholi tarbinud noorte puhul on alkoholi tarbivate noortega võrreldes vanematega koos elamise protsent suurim. Samas üle 20 korra alkoholi tarbivad noored on vähem alkoholi tarbivate noortega võrreldes esindatud enim kategoorias *muu*. *Muu* alla kuuluvad koos sõpradega elamine, omaette elamine ja noored, kelle elukorraldus on välja pakutud variantidega võrreldes teistsugune. Viimase sisu pole võimalik täpsemalt välja tuua, mida *muu* all mõeldud on. Mõlema vanemaga koos elamine on noore jaoks kaitsev faktor alkoholi tarbimise osas.

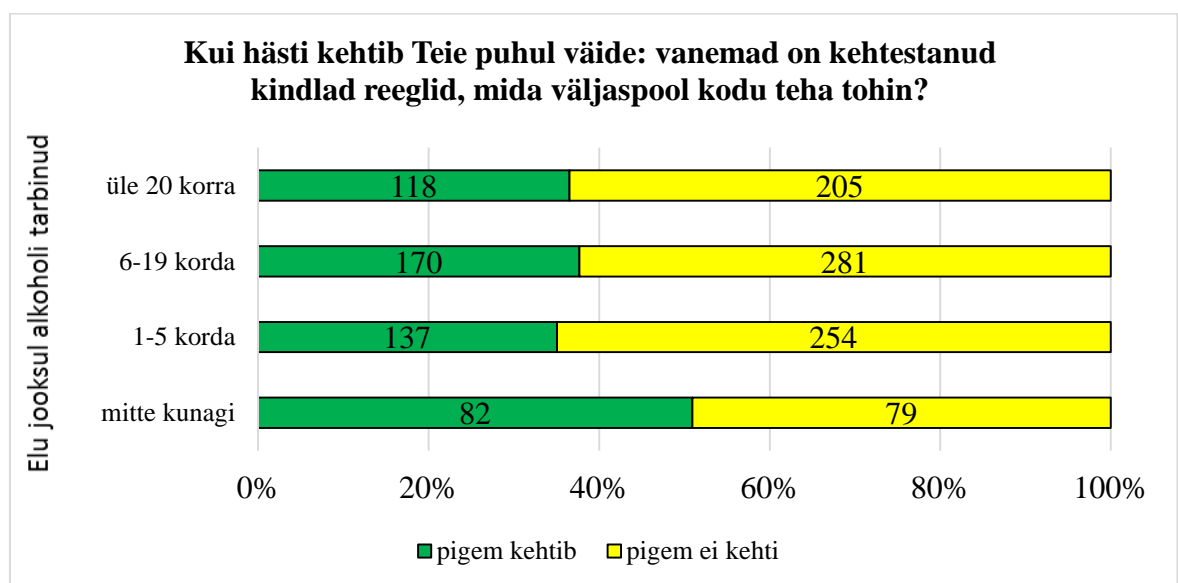
Joonis 11. Vanemate poolt kehtestatud kodus kehtivate reeglite seos alkoholi tarbimisega kogu elu jooksul.

Hii-ruut-statistiku väärtus: 14,0 (vabadusastmete arv 3)

Olulisuse tõenäosus: 0,03

Mitte kunagi alkoholi tarbinud noorte puhul ei kehti vanemate kehtestatud reeglid 50%.

1-5 korda alkoholi tarbivate noorte korral ei kehti vanemate kehtestatud reeglid 62%, 6-19 korda alkoholi tarbivate noorte korral ei kehti vanemate kehtestatud reeglid 63% ja üle 20 korra alkoholi tarbinud noorte korral 62%. Mõningal määral omavad reeglid alkoholi tarbimisele mõju ja seda pigem alkoholi mitte kunagi tarbimise osas.

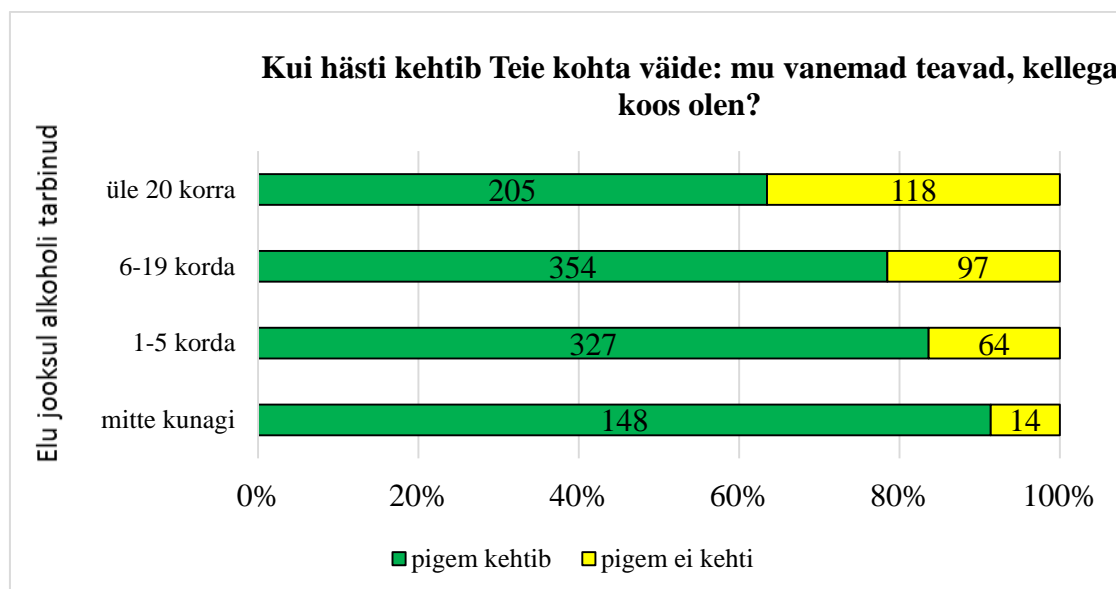

Joonis 12. Vanemate poolt kehtestatud väljas kehtivate reeglite seos noore alkoholitarbimisega (%).

Hii-ruut-statistiku väärtus: 13,1 (vabadusastmete arv 3)

Olulisuse tõenäosus: 0,04

Mitte kunagi alkoholi tarbinud noorte puhul ei kehti vanemate poolt kehtestatud reeglid selle kohta, mida noor väljas teha tohib 50%. 1-20 ja rohkem korda alkoholi tarbivate noorte korral ei kehti vanemate kehtestatud reeglid ligikaudu 60% juhtudel.

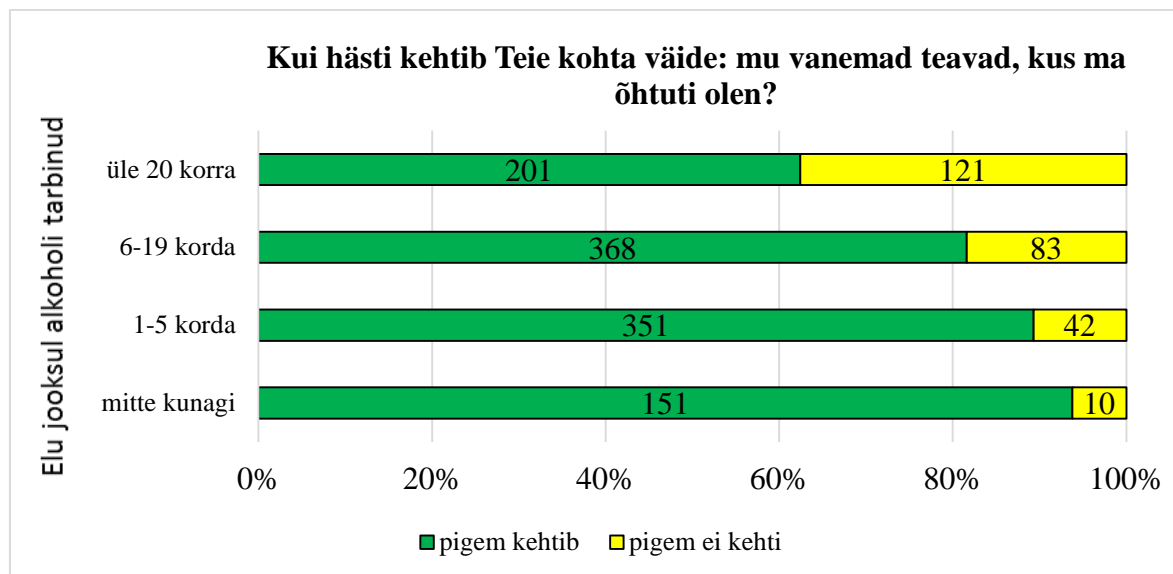

Joonis 13. Vanemate teadlikkus sellest, kellega noor aega viidab, ja seos alkoholi tarbimisega kogu elu jooksul.

Hii-ruut-statistiku väärtus: 63,7 (vabadusastmete arv 3)

Olulisuse tõenäosus: 0,00

Mitte kunagi alkoholi tarbinud noorte hulgas on vanemad enamasti teadlikud, kellega noor koos on (91%). 1-5 korda alkoholi tarbinud noorte puhul see protsent väheneb (83%), 6-19 korda alkoholi tarbinud noorte korral on see 79% ja üle 20 korra alkoholi tarbinud noorte korral 62%. Võimalik, et noored, kes rohkem alkoholi tarbivad, ei soovi oma vanematele avaldada, kellega koos nad aega veedavad.

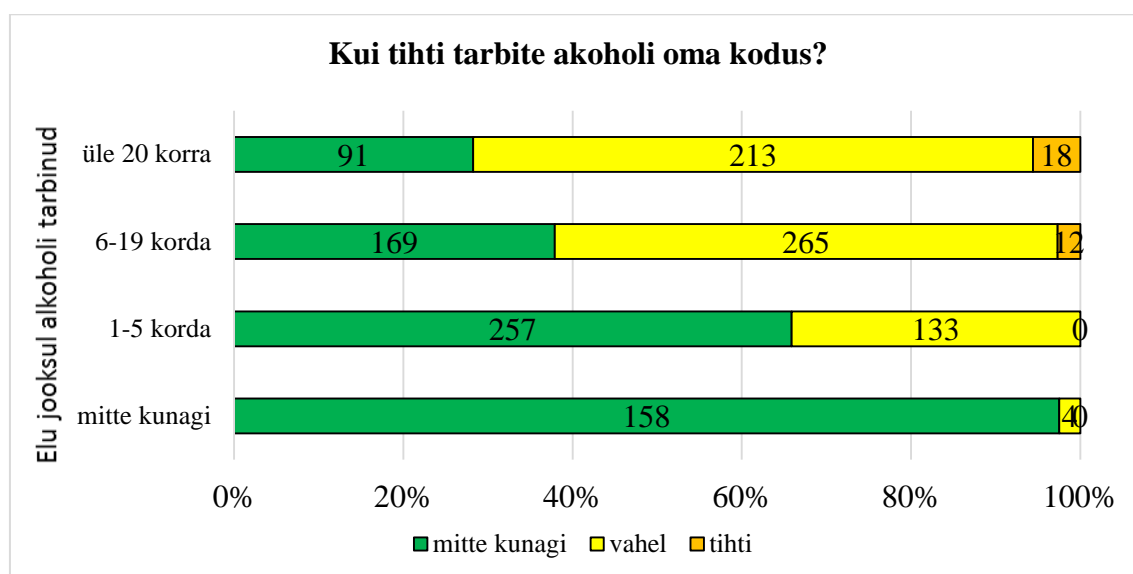

Joonis 14. Vanemate teadlikkus noore asukohast õhtuti ja selle seos noore alkoholitarbimisega.

Hii-ruut-statistiku väärtus: 105,8 (vabadusastmete arv 3)

Olulisuse tõenäosus: 0,00

Noored, kes mitte kunagi pole alkoholi tarbinud, on esindatud ülekaalukalt vanemate teadlikkusega noore asukohast õhtuti (93%). 1-5 korda alkoholi tarbinud noorte korral on see 90%, 6-19 korda alkoholi tarbinute korral 82% ja üle 20 korra alkoholi tarbinud noorte korral on see 62%.

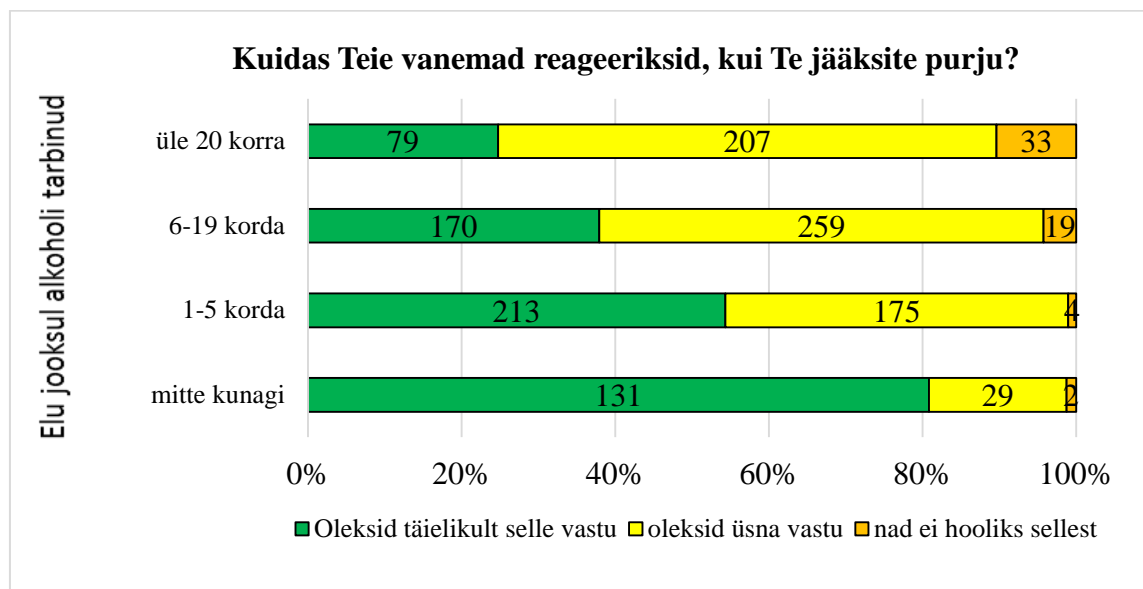

Joonis 15. Alkoholi tarbimine kodus ja seos alkoholi tarbimisega kogu elu jooksul.

Hii-ruut-statistiku väärtus: 284,5 (vabadusastmete arv 6)

Olulisuse tõenäosus: 0,00

Mitte kunagi alkoholi tarbinud on vahel alkoholi tarbinud oma kodus 2%. Siin võib olla tegemist vastamise käigus küsimuse valesti mõistmisega. 1-5 korda alkoholi tarbinud noored on seda kodus teinud 33%, 6-19 korda alkoholi tarbinud noored on alkoholi kodus tarbinud 62% ja üle 20 korra alkoholi tarbinud noored on kodus alkoholi tarbinud 71%.

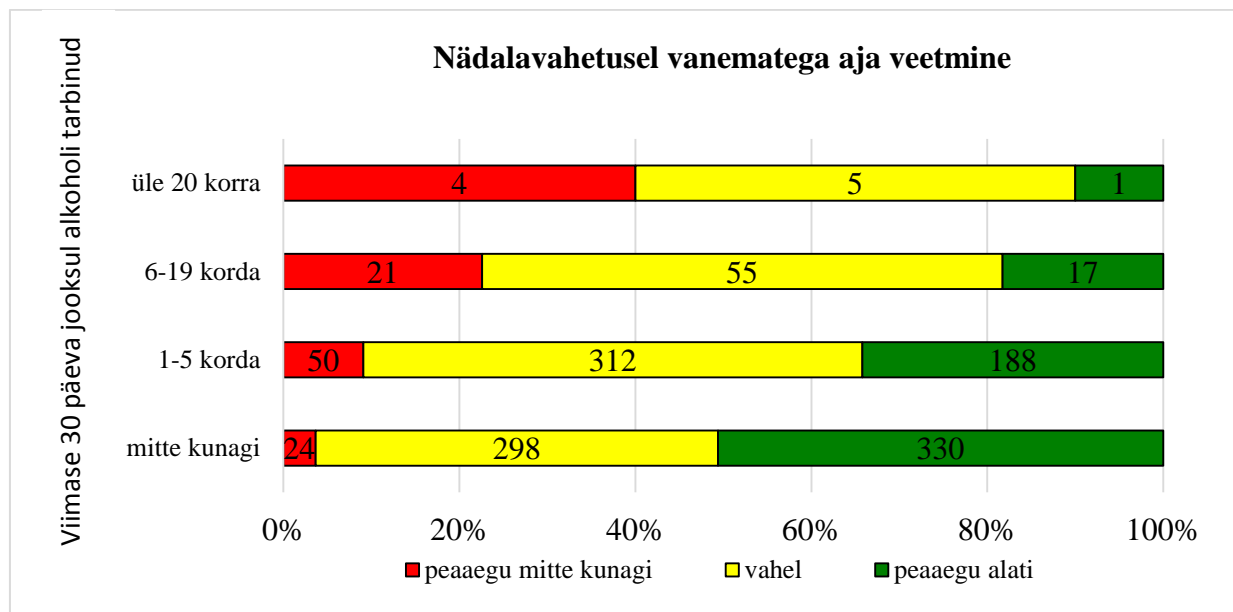

Joonis 16. Vanemate reaktsioon noore purjus oleku suhtes ja selle seos alkoholi tarbimisega kogu elu jooksul.

Hii-ruut-statistiku väärtus: 182,0 (vabadusastmete arv 6)

Olulisuse tõenäosus: 0,00

Mitte kunagi alkoholi tarbinud noorte vanematest oleksid noore puju jäämisesse täielikult vastu 81%. 1-5 korda alkoholi tarbinud noorte vanemad oleksid purju jäämise vastu 54%. 6-19 korda alkoholi tarbinud noorte puhul on see 38% ja üle 20 korra alkoholi tarbinute korral 23%. Siinkohal tuleb ilmsiks see, et vanemate väärtushinnangud, kasvatusmeetodid võivad mõjutada noore suhtumist alkoholi tarbimisse.

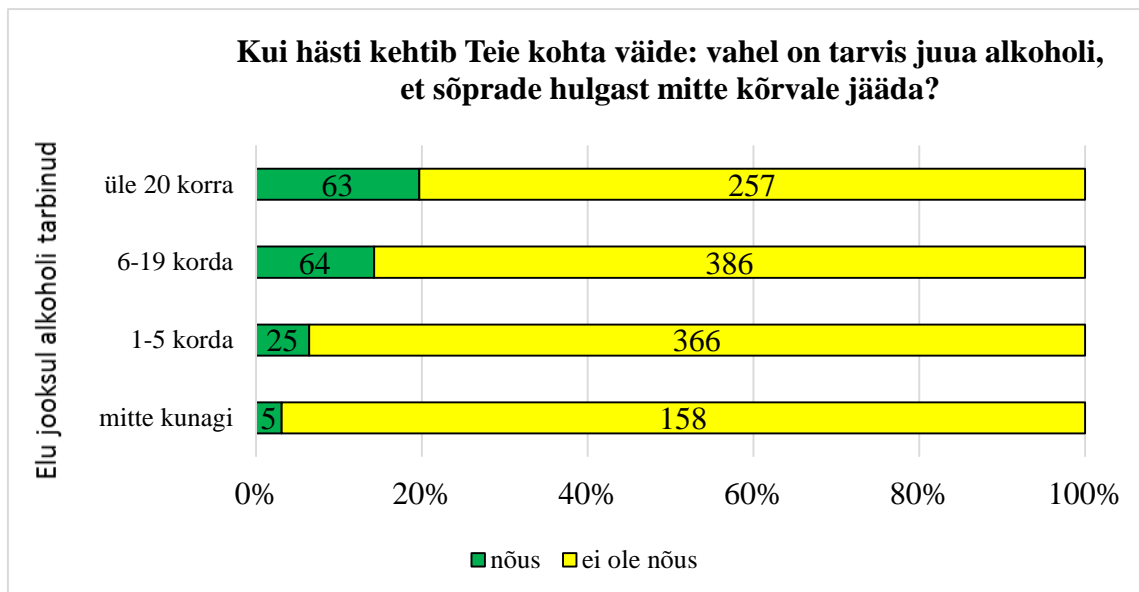
Joonis 17. Nädalavahetusel vanematega aja veetmise seos viimase 30 päeva jooksul alkoholi tarbimisega.

Hii-ruut-statistiku väärtus: 99,3 (vabadusastmete arv 6)

Olulisuse tõenäosus: 0,00

Noored, kes viimase 30 päeva jooksul alkoholi pole tarbinud, veedavad peaaegu alati nädalavahetustel aega koos vanematega (51%). Noored, kes on viimase kuu jooksul alkoholi tarbinud 1-5 korda, veedavad peaaegu alati nädalavahetustel aega vanematega 34%, 6-19 korda alkoholi tarbinutest 18% ja üle 20 korra alkoholi tarbinutest 10%. Seega noored, kes vanematega nädalavahetuse ti aega ei veeda, kalduvad rohkem alkoholi tarbima.

Sõpruskond/eakaaslased

Joonis 18. Eakaaslaste poolehoidu teenimise eesmärgil alkoholi tarbimise seos alkoholi tarbimisega kogu elu jooksul.

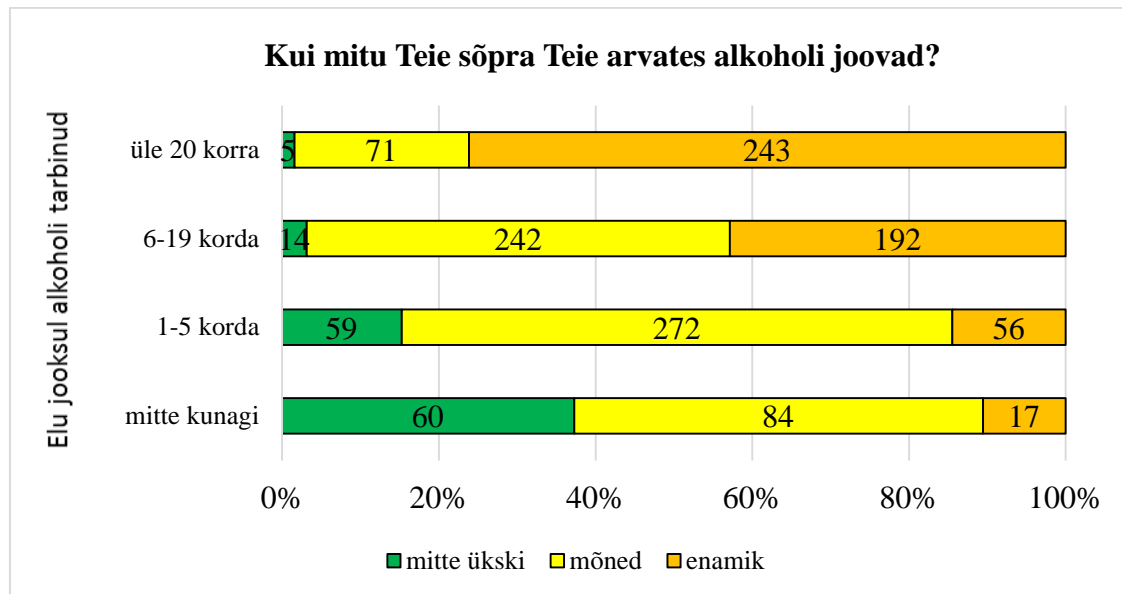
Hii-ruut-statistiku väärtus: 44,4 (vabadusastmete arv 3)

Olulisuse tõenäosus: 0,00

Mitte kunagi alkoholi tarbinud noored leiavad peamiselt, et eakaaslaste/sõprade hulgast kõrvale jäämist kartes ei ole vajadust alkoholi juua. Selliseid noori on 97%.

1-5 korda alkoholi tarbinud noored kalduvad ka pigem arvama, et alkoholi ei peaks jooma selleks, et sõprade hulgast olla, ja neid on 94%.

6-19 korda ja üle 20 korra alkoholi tarbivad noored leiavad ka enamasti, et pole vaja alkoholi juua selleks, et sõprade hulgast mitte kõrvale jääda, vastavalt siis 86% ja 80%.

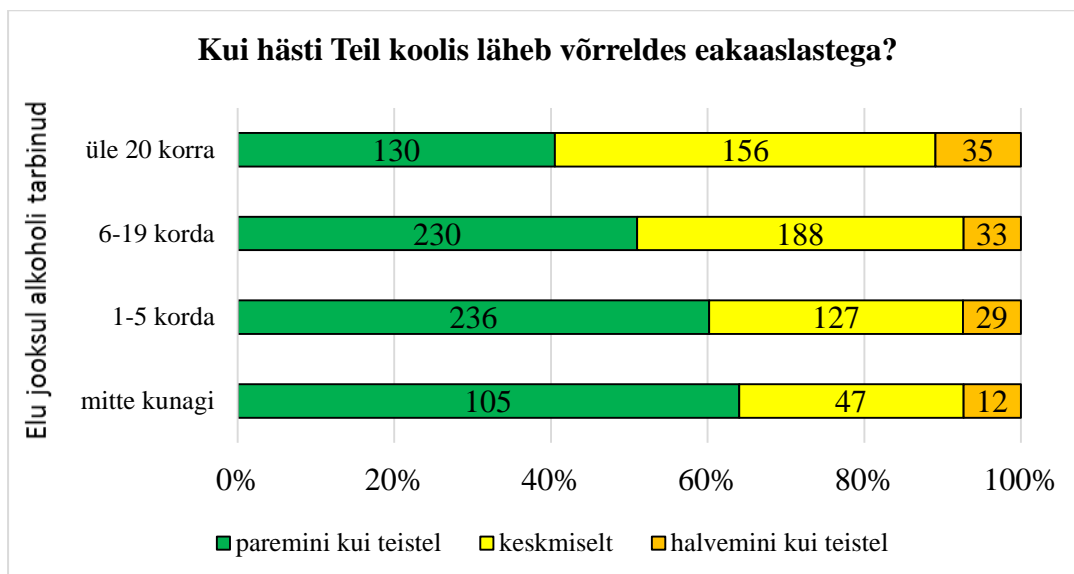
Joonis 19. Sõprade alkoholi tarvitamise seos noore alkoholi tarbimisega kogu elu jooksul.

Hii-ruut-statistik: 456,4 (vabadusastmete arv 6)

Olulisuse tõenäosus: 0,00

Mitte kunagi alkoholi tarbinud noortel on peamiselt sõbrad, kellest mõned joovad (52%), Noortel, kes on alkoholi tarbinud 1-5 korda, on samuti enamuses sõbrad, kellest mõned joovad (70%). Sama kehtib ka 6-19 korda alkoholi tarbinud noorte korral, kellel peamiselt on mõned alkoholi tarbivad sõbrad (54%). Üle 20 korra alkoholi tarbinud noortel on peamiselt ainult sõpru, kellest enamik joovad (76%). Mitte kunagi joovaid sõpru on neil vaid 2%. Eriline murekoht on alkoholi tihti tarbivate noorte korral, kelle sõpradest ka enamik joovad.

Kooliga seonduvad alkoholi tarbimist mõjutavad tegurid

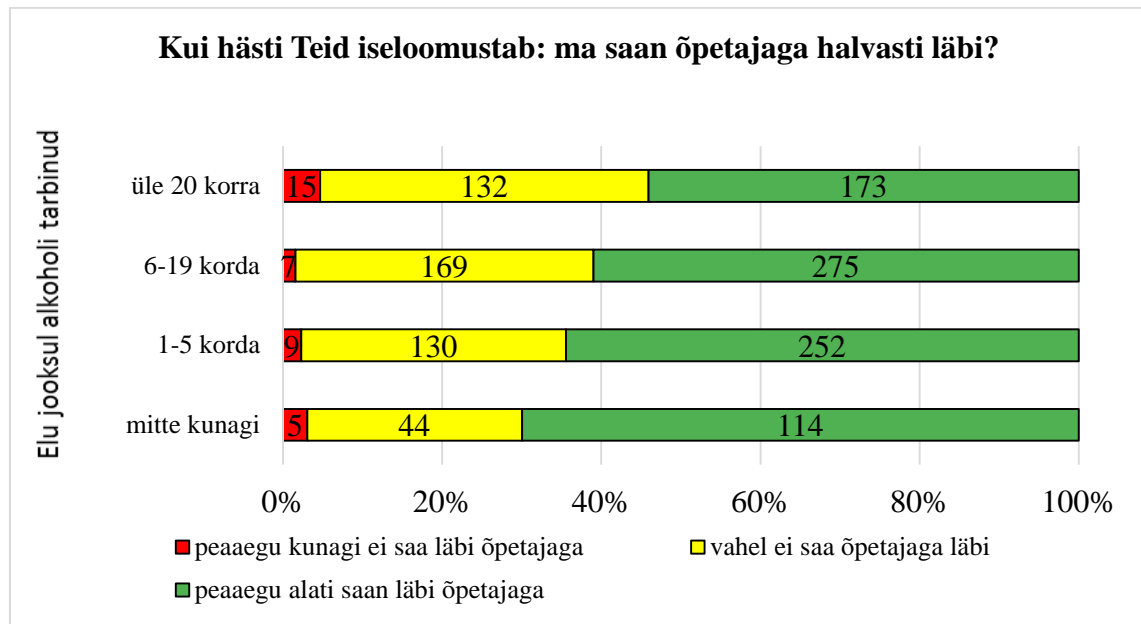

Joonis 20. Noore kooliedukuse tajumine seoses alkoholi tarbimisega.

Hii-ruut-statistiku väärtus: 38,5 (vabadusastmete arv 6)

Olulisuse tõenäosus: 0,00

Mitte kunagi alkoholi tarbinud noored hindavad oma kooliedukust teistest paremaks (62%). 1-5 korda alkoholi tarbinutest hindavad enda edukust koolis paremaks (60%). 6-19 korda alkoholi tarbinute seas on neid (50%). Üle 20 korra alkoholi tarbinud on arvamusel, et neil läheb peamiselt koolis keskmiselt (49%).

Joonis 21. Õpetaja ja noore vaheliste suhete seos noore alkoholitarbimisega.

Hii-ruut-statistiku väärtus: 19,7 (vabadusastmete arv 6)

Olulisuse tõenäosus: 0,03

Noored, kes pole mitte kunagi alkoholi tarbinud, on enamasti õpetajatega heades suhetes (70%). Mida rohkem noor alkoholi tarbib, seda enam väheneb õpetajatega läbisaamine: 1-5 korda alkoholi tarbinud 65%, 6-19 korda alkoholi tarbinud 61% ning üle 20 korra alkoholi tarbinud 54%.

Arutelu

1. Vastused uurimisküsimustele

Teoreetilises osas võtsin kasutusele Bronfenbrenneri teooria, mida kohandasin vastavalt oma uuritavale teemale. Selleks, et ennetada noorte alkoholi tarbimist, on tarvis teada saada, mis on need põhjused või tegurid, mis noorte riskikäitumist esile võivad tuua.

Oma töös tõin välja varasemad uuringud, mida võib seostada noorte alkoholi tarbimise põhjustega. Samas käsitlesin süsteeme nagu pere, sõbrad, kool. Antud uuringu raames püüdsin teada saada, millised tunnused võivad teismeliste alkoholitarbimisega seotud olla Tartu linna kontekstis. Olen analüüsinud erinevaid tunnuseid, mis on kogutud 1344 noore abiga. Läbi arutelu toon välja uurimisküsimuste kohta kogutud leiud.

1. uurimisküsimus: kas ja missugustel enesetunde ja käitumuslikel teguritel on seos noorte alkoholitarbimisega?

Teooriaosas tõin välja erinevad võimalikud alkoholi tarbimist mõjutavad tegurid, mis võivad olla tingitud noore enesetundest ja käitumisest ja milledest enamus leidis ka antud töös analüüsimist.

Noore alkoholitarbimist mõjutab nii esmakordne alkoholi tarbimine kui ka esmakordselt purjusolek. Alkoholi esmakordne tarbimise puhul oli märgata, et esmakordsele alkoholi tarbimisele järgnevad korduvad tarbimised. Samuti ka rohkelt alkoholi tarbivad noored on purjus enamasti nooremalt kui vähem alkoholi tarbivad noored. Seega on olulisel kohal noore esmakordse alkoholi tarbimise võimalikult kaugesse tulevikku lükkamine. Analüüsides erinevaid riskikäitumisi ilmnes, et alkoholi tarbimine ei ole eraldiseisev riskikäitumine. Noored, kes tarbivad alkoholi, suitsetavad sigarette, kasutavad vesipiipu ja elektroonilisi sigarette.

Küll aga ei omanud olulist seost ilma mingisuguse põhjuseta esinev hirmutunne, söögiisu puudumine, üksildustunne, nutuhimu, tuleviku suhtes lootusetus, enesetapust mõtlemine, teiste poolt “alt veetud” tunne ning see, et noorel polnud mitte kellegagi rääkida.

2. uurimisküsimus: kas ja millistel perekondlikel teguritel on oluline seos noorte alkoholitarbimisega?

Töös on mitmel korral esile tulnud kontrolli olemasolu vajadus. Analüüsi osas tulid vanemate poolsete teguritena esile just sellised tunnused, mis näitavad seda, et noor kas ei aksepteeri reegleid või neid lihtsalt ei esinegi.

See, kellega noor elab, omab alkoholi tarbimisele olulist seost. Nimelt noored, kes on elu jooksul rohkem kui 20 korda alkoholi tarbinud, on esindatud elukorralduse poolest, milleks on *muu*. *Muu* all on mõeldud noore elamist koos sõpradega, üksinda elamist või on tegemist sellise elukorraldusega, mida antud küsitlus ei käsitle.

Analüüsi tulemuste osas võib märgata mitme küsimuse korral, et vanemate poolt kehtestatud reeglitel selle kohta, mida kodus või väljaspool kodu teha tohib, on positiivne mõju. Võib oletada, et noored, kellele on kehtestatud reeglid, tajuvad rohkem kontrolli alkoholi tarbimise üle, või ehk isegi mitte niivõrd kontrolli, kui autoriteeti oma vanemate näol.

Vanemate teadlikkusel sellest, kellega ja kus noor õhtuti on, on tuntav mõju noore alkoholitarbimisele. Miks siis vanemad ei tea, kellega ja kus nende teismeline on? Põhjus võib olla selles, et rohkem alkoholi tarbiv noor püüab vanemate eest varjata sellekohast informatsiooni, et tagada vabadus ja pääseda kontrollist enda tegevuste üle. Teisalt võib siin tegemist olla hoopis vanemate vähese huviga noore tegevuste vastu ja liigse usaldavusega. Analüüsist ilmnes, et väga sage alkoholi tarbimise koht on kodu. Noored, kes on üle 20 korra alkoholi tarbinud, on seda teinud ligi kolmveerand juhtudest. Tundub, et noortel on piisavalt võimalusi kodus joomiseks. Võib oletada, et vanemad kas lubavad teatud juhtudel noorel alkoholi tarbida või siis vanematel pole aega ja võimalusi noore tegevuste jälgimiseks.

Kuidas reageerivad vanemad noorte purjusolekusse, mõjutab taas väga olulisel määral alkoholi tarbimist. Märgata on, et noortele enamasti mõjub vanemate suhtumine purjus olekusse. Kordagi alkoholi tarbinud noorte vanemad on enamasti täielikult noore purju jäämise vastu. Rohkem alkoholi tarbivate noorte vanemad on küll enamasti noore alkoholitarbimise vastu, kuid selline enamasti purjusoleku vastu olek tähendab ka seda, et vahel vanemad justukui lepiks sellega. Siinkohal tuleb ilmsiks see, et vanemate väärtushinnangud, kasvatusmeetodid võivad mõjutada noore suhtumist alkoholi tarbimisse. Paljud uuringud näitavad, et autoriteetne kasvatusstiil on see, mis kaitseb kõige enam paljude riskikäitumiste eest.

Vanematega ajaveetmisel nädalavahetustel on noorele kaitsev mõju alkoholi tarbimise eest. Mitte kordagi viimase kuu jooksul alkoholi tarbinud noored veetsid peaaegu kõik nädalavahetused vanematega.

Lisaks analüüsisin vanemate haridustaseme, vanemate väljaspool kodu töötamise, vanemate majandusliku olukorra seost noorte alkoholitarbimisega, kuid neil ei olnud statistiliselt olulist mõju. Samuti ei omanud olulist seost alkoholi tarbimisega ka vanemate hooliv suhtumine, isiklike probleemide arutamine vanematega, vanemate lahkumine ja lahku elama kolimine.

- 3. uurimisküsimus:** kas ja millistel sõprade/eakaaslastega seotud teguritel on oluline seos noorte alkoholitarbimisega?

Eelnevas teooria osas tõin välja, et teismeliseiga on selline, kus vanematest hakatakse eemalduma ja oluliseks muutuvad suhted pigem sõpradega. Seega eeldatavasti on sõbrad noore jaoks väga tähtsal kohal.

Enamasti leiavad noored, et pole vaja karta sõprade hulgast eemale jäämist, kuna nad ei tarbi alkoholi. Kuid üle 20 korra alkoholi tarbinud teismeliste seas leidub neid, kes peavad alkoholi tarbimist sõprade kambas püsimiseks vajalikuks.

Noortel, kes tarbivad alkoholi, on ka samasuguse riskikäitumisega sõpru. Samas ei saa järeldada, et noored jooksid kambas püsimise eesmärgil. Võimalik, et tegemist on sotsiaalse mõjuga, kus noored soovivad olla "ägedad", kuna alkoholi tarbimine on noorte seas populaarne (vt joonis 2)

4. uurimisküsimus: kas ja millistel kooliga seotud teguritel on oluline seos noorte alkoholitarbimisega?

Kool on koht, kus käsitletavas vanuses noored on kohustatud õppetöö raames osalema. Seega on noore elus oluline koht koolikeskkonnal ja suhtel selles ning noore õppeedukusel samuti.

Mitte kunagi alkoholi tarbinud noored hindavad oma kooliedukust teistest eakaaslastest paremaks. Alkoholi rohkelt tarbivate noorte seas on esindatud enim neid, kes leiavad, et neil läheb koolis halvemini kui teistel.

Õpetajatega on paremad suhted noortel, kes alkoholi ei tarbi. Suhted õpetaja ja noore vahel on väga olulised ja kindlasti pole halva läbisaamise taga ainult üks osapool.

2. Soovitused

Kohalik omavalitsus saab mõjutada noore riskikäitumist läbi erinevate süsteemide. Üht süsteemi mõjutades saavad mõjutatud ka kõik teised ja tekib vajadus tasakaalu järele.

Mikrosüsteemi mõjutada soovides tuleb kohalikul omavalitsusel tegeleda lisaks noorele ka noore lähikondlastega, kelleks on pere, sõbrad ja kool. Oluline on, et noorele oleks tagatud nii koolis kui ka kodus kindlus- ja turvatunne. Noorega tegeledes tuleks kasutada kompleksset lähenemist, kuna analüüsist ilmnes, et alkoholi tarbimine ei esine üldiselt iseseisvalt. Siinkohal võib esile tuua eduka ennetusprogrammi

ALERT, mis on mujal maailmas laialdaselt kasutusele võetud ja saavutanud positiivseid tulemusi. Tegemist on uimasti, suitsetamise ja alkoholi tarbimise ennetuskui ka juba riskikäitumisega noortele suunatud programmiga, mis õpetab noortele, kuidas hoiduda kahjulike ainete tarbimisest, mis sotsiaalse surve tagajärjel tekkida võib. Programm on üles ehitatud sotsiaalse õppimise teooriale, mis tähendab, et inimesed õpivad läbi tunnetuse. Seega on oluline osa ka karistusel ja selle isiklikul tajumisel (National Crime Prevention Centre, 2009).

Analüüsi tulemused kinnitasid, et perekonnal on oluline mõju noorte alkoholitarbimisele. Oluline roll on noore elus kontrolli olemasolul. Vanematega koos mitte elavate noorte seas esineb alkoholi tarbimist rohkem. Noored, kes elavad omaette või sõpradega, võiks elada pigem kooli läheduses asuvas ühiselamus, milles oleks tagatud reeglid ja piisav kontroll. Perekonna tasandil selgus, et väga paljudel noortel avaneb võimalus kodus alkoholi tarbida. Kohalik omavalitsus saaks abiks olla taas kord vanematele koolituste suunamisega, mis käsitleks vanema eeskujuks olemist noorele ja vanemate poolsete kehtestatud reeglite järjepidevust ning arusaama sellest, et alkoholi tarbimine koos lapsevanemaga ei muuda seda vähem kahjulikuks.

Koolis on oluline roll õpilase ja õpetaja vahelistel suhetel. Õpetajad tuleks kaasata koolitusprogrammidesse, mis õpetaks oskust märgata noore riskikäitumise esimesi ilminguid. Samuti tasuks mõelda noorte peale, kellel tekivad õpperaskused ja märgata neid varakult, kuna sellisel juhul saab noore enesehinnang vähem kahjustatud. Noore õppeedukuse languse põhjuseks võib küll olla alkohol, kuid kui see ilmneb varem kui 11-aastaselt, siis tõenäoliselt pole tegemist alkoholi tarbimise seosega. Tuleks märgata õpilast, kes mingil põhjustel pole eakaaslastega võrdselt edukas. Põhjuseid võib olla sellisel juhul mitmeid ning õpetajate oskuslik ja personaalne lähenemine õpilastele tekitaks kooli ja õpilase vahel usalduslikke ning turvalisust pakkuvaid suhteid. Kindlasti tuleks õpiraskustes noortega tegelemisse kaasata ka vanemad.

Mesosüsteem kujutab endast laiemat süsteemi, milles omavad olulist tähtsust kaugemad süsteemid nagu sõbrad, tuttavad ja naabridki. Selles süsteemiosas tegeleb noor erinevate vaba aja veetmise võimalustega. See süsteem tekib ka siis, kui noor liigub ühes mikrosüsteemist teise, see on väga iseloomulik puberteedieale, kus noor hakkab eemalduma vanematest ja olulise koha teismelise elus saavad sõbrad (Brummer ja Enckel, 2007). Omavalitsus saab organiseerida vaba aja veetmise võimaluste arendamist. Uuringu põhjal selgus, et vanematega nädalavahetustel aja veetmine mõjus noorele positiivselt. Mitte kunagi alkoholi tarbinud noored veetsid enamasti kõik

nädalavahetused koos vanematega. Kohalik omavalitsus võib korraldada vanemaid ja noori siduvaid tegevusi ja üritusi. Sellega tuleks alustada varakult, et luua püsivamaid ja usalduslikumaid suhteid noorte ja vanemate vahel. Võimalik, et selline lähenemine vajab eelnevalt kvalitatiivset uuringut, selgitamaks välja noorte ja lapsevanemate suhtumise ühistesse tegevustesse, ning mis need olla võiks.

Eksosüsteemis toimuvad mõjutused indiviidide kaudu kellest noor sõltub või siis sotsiaalsete institutsioonide kaudu, mis on temaga seotud. Siia kuuluvad ühiskonnainstitutsioonid nagu näiteks vanemate töökohad ja meedia. Sellel tasandil kohalik omavalitsus nii väga tegutseda ei saa ja ka antud töös pole seda süsteemi osa käsitletud.

Makrosüsteem on eriti oluline vanemate hoiakute ja väärtushinnangute poolest. Samuti kuulub siia alla seadusandlus. Hoiakutest võib esile tuua selle, et paljud vanemad ei suhtu noore purjus olekusse alati negatiivselt. Leian, et kasuks võiks tulla vanematele suunatud koolitused, mis arendaksid oskust olla autoriteetne lapsevanem ja tagaks lapsevanema ja noore vahel usalduslikud suhted, teadmaks, kellega ja kus noor viibib. Makrosüsteemi osas on oluline mõelda, kuidas tagada kehtivate regulatsioonide toimimine. Analüüsi tulemustest on selgelt näha, et üsna paljud noored saavad alkoholi kätte ja viibivad öösiti väljas. Regulatsioonid iseenesest on küll riiklikud, kuid nende toimimise tagamine kohalikust omavalitsuse mõjusfääris.

Kronosüsteemis on oluline roll ajafaktoril. Omavalitsuse roll selles süsteemis on tegeleda ennetustööga järjepidevalt ennetusprogrammide näol, mis käivad noore arenguga paralleelselt kaasas ja toetavad teda arenguperioodil lapsest täiskasvanuks. Oluline roll pole mitte ainult kompleksel lähenemisel, vaid ka järjepidevusel. Võimalikult varakult märgates teismelise käitumises ohumärke ning alustades erinevate programmide elluviimisel varasemalt, kui on üldine esmakordne alkoholi tarbimise vanus.

Lähtudes komplekssest lähenemisest tuleks tegeleda lisaks noorele ka perekonna ja kooli ning naabruskonnaga, seega terve süsteemiga üheaegselt. Selline lähenemine on küll väga ajamahukas ja eeldab rahalisi ja ka inimressursse, kuid võttes eeskujuks Islandit, kes “Euroopa Noored” uuringu andmete tulemustel on tegelenud omavalitsuse

tasandil ennetustööga, siis nende näitajad noorte riskikäitumises on väga suurel määral paranenud (Youth in Europe, 2016).

KOKKUVÕTE

Teoreetiline raamistik annab võimaluse toetuda noorte heaolu, toimetuleku ja riskikäitumise käsitlusele, paigutades noore ökosüsteemi osana pidevasse interaktsiooni. Eeldades, et tänapäeva noor väärtustab arengut ja edasiminekut ning püüdleb täisväärtusliku rolli suunas ühiskonna liikmena, on kodul, koolil ja sõpradel kui mikrosüsteemi osadel kandev roll noore valikute mõjutajana. Siit võibki tuua veel kord välja ökoloogilise lähenemise kui areneva indiviidi ja teda ümbritseva ning mõjutava pidevas muutuses oleva keskkonna vahelise kahepoolse kohandumuse, sobitumise (Bronfenbrenner, 1979).

Käesolevas bakalaureusetöös on välja toodud Tartu linna noorte alkoholitarbimisega seotud tegurid. Saadud andmetest võib välja lugeda olulisi põhjuseid noorte alkoholitarbimise kohta ja kasutada neid edaspidi ennetustöös vähendamaks ja vältimaks alkoholi tarbimist noorte hulgas. Uurimuse teostamiseks viidi läbi kvantitatiivne andmeanalüüs Euroopa Noored 2014 Tartu andmete põhjal, mis koguti Tartu linna 9. ja 10. klasside 15–16-aastasete noorte kaasabil.

Alkoholi tarbimist mõjutasid tegurid nii noore enda, perekonna, sõprade ja kooli tasandil. Kohaliku omavalitsuse tasandil on antud soovitusel mikro-, meso-, makro- ja kronosüsteemis. Kuna riskikäitumise kujunemisel mängivad tähtsat rolli paljud tegurid, ei ole oodata erilist mõju ennetusprogrammidest, mis keskenduvad ainult ühe valdkonna mõjutamisele. Mida rohkem riskivaldkondi ennetusprogramm katab, seda paljutootavam see programm mõjususe aspektist on. Seega on kõige efektiivsemad jätkusuutlikud ja süsteemsed, eri riskitegurite mõjutamisele keskenduvad strateegiad. Samuti on tähtis, et strateegiad oleksid laiaulatuslikud, mis käsitleks sekkumisi nii noorte kui ka nende perekondade toetamiseks.

KASUTATUD KIRJANDUS

1. Aasvee, K. ja Tael, M. (2012). Alkoholi tarvitamine. M. Raias (toim.), Eesti kooliõpilaste tervisekäitumine. 2009/2010. õppeaasta Eesti HBSC uuringu raport. (lk 52-56) Tallinn. Kasutatud: 14.05.2016
https://intra.tai.ee/images/prints/documents/135591995867_Eesti_kooliopilaste_tervisekaitum_ine.pdf
2. Bahr, S.J., Hoffmann, J.P. (2010). Parenting Style, Religiosity, Peers, and Adolescent Heavy Drinking. The Journal of Studies on Alcohol and Drugs. Vol. 71 Kasutatud: 06.05.2016
<http://www.jsad.com/doi/pdf/10.15288/jsad.2010.71.539>
3. Bronfenbrenner, U. (1979). The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design. Cambridge, MA: Harvard University Press.
4. Brummer, M., Enckell, H. (2007) Laste ja noorte psühhoteraapia. Cum Grano
5. Cookson, J. T. (1999). Parental supervision and family structure: Effects on adolescent problem behaviours. Journal of Divorce and Remarriage, 32(1–2), 107–122.
6. Coughlin, C. & Vuchinich, S. (1996). Family experience in preadolescence and the development of male delinquency. Journal of Marriage and the Family, 58(May), 491–501.
7. Dahlberg, L. L. (1998). Youth violence in the United States: Major trends, risk factors and prevention approaches. American Journal of Preventive Medicine, 14(4), 259–272.
8. European Cities Against Drugs. (2016). Kasutatud: 01.06.2016
<http://www.ecad.net/mission-statement?showall=&start=2>
9. Fergusson, D. M., Horwood, L. J. & Lynskey, M. T. (1992). Family change, parental discord, and early offending. Journal of Child Psychology and Psychiatry, 33, 1059–1075.
10. Hibell, B., Guttormsson, U., Ahlström, S., Balakireva, O., Bjarnason, T., Kokklvi, A. ja Kraus, L. (2012). The 2011 ESPAD Report. Substance Use Among Students in 36 European Countries. Kasutatud 07.05.2016
http://www.espad.org/uploads/espad_reports/2011/the_2011_espad_report_full_2012_10_29.pdf
11. Hollin, C. R. (1992). Criminal behaviour: A psychological approach to explanation and prevention. London: The Falmer Press. Kasutatud: 12.05.2016
<http://www.publicsafety.gc.ca/cnt/rsrscs/pblctns/sclbsd-drgbs/sclbsd-drgbs-eng.pdf>

12. Maguin, E. & Loeber, R. (1996). Academic performance and delinquency. In M. Tonry (Ed.), *Crime and justice: A review of research* (Vol. 20, pp. 145–264). Chicago: University of Chicago Press.
13. Paas, E. (2015). Kuuendate klasside õpilaste arvamus alkoholiennetuse kohta. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool. Kasutatud: 23.05. 2016
http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/46766/paas_hebe_ba_2015.pdf?sequence=1&isAllowed=y
14. Poznyak, V. ja Rekve, D. (2014). Global status report on alcohol and health. World Health Organization.
http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/112736/1/9789240692763_eng.pdf?ua=1
15. Santrock, J.W. (2007). *Child development*, eleventh edition. New York.
16. Scholte, E. M. (1999). Factors predicting continued violence into young adulthood. *Journal of Adolescence*, 22, 3–20.
17. School-based drug abuse prevention: promising and successful programs national crime prevention centre. (2009). Canada. Kasutatud: 20.05.2016
<http://www.publicsafety.gc.ca/cnt/rsrscs/pblctns/scldsd-drgbs/index-en.aspx>
18. Thornberry, T. P. (1998). Membership in youth gangs and involvement in serious and violent offending. In R. Loeber & D. P. Farrington (Eds.), *Serious and violent juvenile offenders: Risk factors and successful interventions* (pp. 147–166). Thousand Oaks: Sage Publications.
19. Thornberry, T. P. (1996). Empirical support for interactional theory: A review of the literature. In J. D. Hawkins (Ed.), *Delinquency and crime. Current theories* (lk. 198–235): Cambridge University Press.
20. Traat, U. (2015) Kuidas võiks vähendada uimastavate ainete tarvitamist? 16.10.2015 konverents Euroopa Noored 2014 uuringu raames.
21. Tulva, T. (1996). Sotsio-ökokultuuriline teooria lastekaitsetöö lähtekohana. Teoses: Suislepp, K. Lastekaitse muutuv ühiskonnas. Teadusartiklite kogumik. Tallinn: TPÜ, 5 - 18.
22. Välo, K. (2014). Noorte alkoholi tarbimise põhjused, harjumused ja teadlikkus selle kahjulikkusest. Tartu Ülikooli Pärnu kolledž. Kasutatud: 15.05.2016
23. Wasserman, G. A. & Seracini, A. M. (2001). Family risk factors and interventions. In R. Loeber & D. P. Farrington (Eds.), *Child delinquents. Development, intervention, and service needs* (lk. 165–190). Thousand Oaks: Sage Publications, Inc.
24. Youth in Europe. (2016). <http://youthineurope.org/>

Lisa 1. Euroopa noored 2014 ankeetküsimustik

Norræna ungmennarannsóknin 2009

- Åland
- Danmark
- Suomi
- Føroyar
- Kalaallit Nunaat
- Ísland
- Norge
- Sverige

Samanburðarrannsólin framkvæmd að tilstuðlan
deitsiðalhe –
Norrænu ráðherranefndarinnar

TRÚNAÐARMÁL

1. Ert þú karl eða kona?

Õpilastele

Selles brošüüris on rida küsimusi, millele teil palutakse vastata. Küsimused käsitlevad teie arvamusi mitmesuguste teemade kohta ning erinevat liiki tegevusi, millega te olete või võite olla seotud. Arvatavasti ei ole te kunagi niisuguseid küsimusi puudutavas uuringus osalenud, kuid sellegipoolest loodame, et vastate neile võimalikult kohusetundlikult, sest teie vastused on väga olulised. Samuti on tähtis valida sellised vastused, mis kõige täpsemalt teie arvamusele vastavad. Siin ei ole mingisugust sarnasust eksamitega, sest ükski vastus pole õigem kui teised. Tähtis on vaid oma arvamus välja ütelda.

Enamikule küsimustele on mitu vastusevarianti ning teil tuleb valida neist ainult üks. Kirjutage valitud vastuse kõrvale kastikesse rist. Ärge kasutage liiga õrna jälge jätvat pliatsit ning ärge tervet kasti täis kirjutage. Kui soovite oma arvamust muuta, siis kõige parem on tehtud rist täiesti ära kustutada või siis vale vastusega kastike üleni ära värvida, nii et valget üldse näha ei jää. Mõne küsimuse puhul valikvastused puuduvad ning teil palutakse ise vastus kirjutada. Sellisel juhul kirjutage väga selgelt trükitähtedega, igasse kastikesse üks täht. See on teie enda otsustada, kas soovite igale konkreetsele küsimusele vastata, kuid palume teil kõigile küsimustele vastata nii hästi kui oskate. Kui ükski etteantud vastustest ei vasta täpselt teie arvamusele või ei käi täpselt teie kohta, siis valige variant, mis on teie arvates tõele kõige lähemal.

Teie vastused ei ole mitte kuidagi võimalik teie isikuga kokku viia; see tähendab seda, et teie konkreetseid vastuseid ei näe ei teie õpetajad, vanemad, sõbrad-tuttavad ega mitte keegi teile tuttav isik. Ärge kirjutage küsitluslehtedele ega kaasasolevale ümbrikule oma nime ega isikukoodi. Kui olete kõigile küsimustele vastanud, pange küsimustik ümbrikusse, kleepige see korralikult kinni ja jätke oma lauale. Kui kõik on lõpetanud, korjatakse ümbrikud kokku; kokku korjatakse kõik küsimustikud.

Kui teil on millegi kohta küsimusi, siis pange brošüür kinni ja tõstke käsi. Teie juurde tuleb juhendaja või õpetaja puhta küsimustikuga ning abistab teid ilma nägemata teie vastuseid.

Suur tänu,

**Noored Euroopas Eesti uuringumeeskond
- Tallinn Tapa ja Tartu**

5. **Уважаемые участники! Внимательно прочтите задание!** (Valige EININI mõõtmiseks)

ENNE ALUSTAMIST PALUN LUGEGE HOOLIKALT LÄBI EELMISEL LEHEKÜLJEL LEIDUVAD JUHISED.

Märkige iga küsimuse vastus ristiga vastavasse kastikesse.

1. Kas te olete poiss või tüdruk?

- ☐ Poiss ☐ Tüdruk

2. Mis on teie sünniaasta? (Valige ainult ÜKS variant)

- ☐ 1996 ☐ 1997 ☐ 1998 ☐ 1999
☐ 2000 ☐ 2001 ☐ 2002

3. Mitmendal klassis te õpite? (Valige ainult ÜKS variant)

- ☐ 8. klass ☐ 9. klass ☐ 10. klass

4. Kes alljärgnevatest elab teie kodus? (Valige ainult ÜKS variant)

- ☐ Mõlemad vanemad
☐ Ema, aga mitte isa
☐ Isa, aga mitte ema
☐ Ema ja ta elukaaslane
☐ Isa ja ta elukaaslane
☐ Elan koos sõpradega
☐ Elan omaette
☐ Minu elukorraldus on teistsugune

5. Milline on kõrgeim haridustase, mille teie ema saavutas? (Juhul kui teid kasvas peamiselt võõrasema, vastake tema kohta) (Valige ainult ÜKS variant)

- ☐ Ma ei tea /küsimus ei ole minu suhtes kohaldatav
☐ Lõpetas ülikooli
☐ Läks ülikooli, kuid ei ole lõpetanud
☐ Lõpetas rakendusliku kõrgkooli või kutseõppeasutuse
☐ Läks rakenduslikku kõrgkooli või kutseõppeasutusse, kuid ei ole lõpetanud
☐ Lõpetas keskkooli
☐ Läks keskkooli, kuid ei ole lõpetanud
☐ Põhikool või vähem

6. Milline on kõrgeim haridustase, mille teie isa saavutas? (Juhul kui teid kasvas peamiselt vöörasisa, vastake tema kohta) (Valige ainult ÜKS variant, see, mis kõige paremini sobib)

- ☐ Ma ei tea /küsimus ei ole minu suhtes kohaldatav
- ☐ Lõpetas ülikooli
- ☐ Läks ülikooli, kuid ei ole lõpetanud
- ☐ Lõpetas rakendusliku kõrgkooli või kutseõppeasutuse
- ☐ Läks rakenduslikku kõrgkooli või kutseõppeasutusse, kuid ei ole lõpetanud
- ☐ Lõpetas keskkooli
- ☐ Läks keskkooli, kuid ei ole lõpetanud
- ☐ Põhikool või vähem

7. Kas teie ema töötab väljaspool kodu? (Valige ainult ÜKS variant, see, mis kõige paremini sobib)

- ☐ Ema töötab kodus (hoolitseb majapidamise eest)
- ☐ Ema töötab väljaspool kodu osajaliselt
- ☐ Ema töötab väljaspool kodu täisajaliselt
- ☐ Ema töötab välismaal
- ☐ Ema on töötu
- ☐ Emal on puue
- ☐ Ema on pensionär (ta on lõpetanud oma tööalase karjääri)
- ☐ Ema õpib
- ☐ Ema õpib ja töötab väljaspool kodu
- ☐ Ma ei tea /küsimus ei ole minu suhtes kohaldatav

8. Kas teie isa töötab väljaspool kodu? (Valige ainult ÜKS variant, see, mis kõige paremini sobib)

- ☐ Isa töötab kodus (hoolitseb majapidamise eest)
- ☐ Isa töötab väljaspool kodu osajaliselt
- ☐ Isa töötab väljaspool kodu täisajaliselt
- ☐ Isa töötab välismaal
- ☐ Isa on töötu
- ☐ Isal on puue
- ☐ Isa on pensionär (ta on lõpetanud oma tööalase karjääri)
- ☐ Isa õpib
- ☐ Isa õpib ja töötab väljaspool kodu
- ☐ Ma ei tea /küsimus ei ole minu suhtes kohaldatav

9. Kus te sündisite? (Valige ÜKS variant ja kirjutage vastus kastikesse, kui see on teie suhtes kohaldatav)

- ☐ Eestis
- ☐ Mujal, minu sünniriik on:

11. Tungumál sem þú notar aðallega í daglegum samskiptum við aðra

	Jah	Ei
a) Ema sündis Eestis	☐	☐
b) Ema kasvas Eestis	☐	☐
c) Isa sündis Eestis	☐	☐
d) Isa kasvas Eestis	☐	☐

11. Kas teie kodus räägitakse eesti keelt? (Valige ainult ÜKS variant)

- ☐ Jah, ainult eesti keelt ☐ Jah, koos teise keelega ☐ Ei, ainult teist keelt

12. Kui heal majanduslikul järjel on teie arvates teie perekond võrreldes teiste Eesti peredega?
(Valige ainult ÜKS variant)

- ☐ Palju paremal järjel
☐ Märgatavalt paremal järjel
☐ Veidi paremal järjel
☐ Samasugusel järjel
☐ Veidi halvemal järjel
☐ Märgatavalt halvemal järjel
☐ Palju halvemal järjel

13. Millisesse kirikusse või usuühendusse te kuulute? (Valige ainult ÜKS variant)

- ☐ Katoliku
☐ Luteri
☐ Moslemi/islami
☐ Õigeusu
☐ Babtisti
☐ Sõltumatu või autonoomne kirik
☐ Muu
☐ Ma ei kuulu ühtegi usuühendusse

14. Kas käite kodu läheduses asuvas koolis? (Valige ainult ÜKS variant)

- ☐ Jah ☐ Ei

14. Ert þú sjálf(ur) í tengslum við einhverja í eftirtöldum löndum og landssvæðum?

(Valige ainult ÜKS variant)

☐ Suurepäraselt, olen arvatavasti üks parimaid	☐ Keskmisest halvemini
☐ Kõvasti paremini kui keskmiselt	☐ Kõvasti halvemini kui keskmiselt
☐ Keskmisest paremini	☐ Viletsasti, olen arvatavasti üks nõrgemaid
☐ Keskmiselt	

16. Kui palju aega kulub teil tavaliselt iga päev koduste ülesannete tegemiseks?

(Valige ainult ÜKS variant)

☐ Ma ei tee kunagi koduseid ülesandeid	☐ Umbes kaks tundi
☐ Alla poole tunni	☐ Umbes kolm tundi
☐ Umbes pool tundi	☐ Umbes neli tundi
☐ Umbes üks tund	☐ Rohkem kui neli tundi

17. Kus te teete oma koduseid ülesandeid/valmistute tundideks? (Valige ainult ÜKS variant)

- ☐ Ma ei tee kunagi koduseid ülesandeid
- ☐ Enamasti kodus
- ☐ Osaliselt kodus, osaliselt koolis
- ☐ Enamasti koolis

18. Millised olid teie viimase poolaasta hinded järgmistest ainetest?

(Valige ÜKS variant IGAST kategooriast, viimased 4 tulpa jätkke tühjaks)

	Alla 3	Umbes 3	Umbes 4	Umbes 5				
a) Matemaatika	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Eesti keel	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Esimene võõrkeel	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

19. Mitu täispäeva olete viimase 30 päeva jooksul koolist puudunud?

(Valige ÜKS variant IGAST kategooriast)

	Mitte ühtegi	1 päev	2 päeva	3-4 päeva	5-6 päeva	7 päeva või rohkem
a) Haiguse tõttu	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) „Popitegemise“ tõttu	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Muul põhjusel	☐	☐	☐	☐	☐	☐

17. Hve mikil áhrif hafa eftirfarandi þættir á námsgetu þína?

(Veldu einn möguleika í HVERJUM hvern lið.)

	engin áhrif	lítil áhrif	mikil áhrif	mjög mikil áhrif
a) Lesblinda	☐	☐	☐	☐
b) Öleifið öppímsiðst tudinud	☐	☐	☐	☐
c) Ma ei valmistu tundideks korralikult	☐	☐	☐	☐
d) Leian, et ma ei þinguta þiisavalt öppetöös	☐	☐	☐	☐
e) Leian, et öppimine on liiga lihtne	☐	☐	☐	☐
f) Leian, et öppimine on liiga raske	☐	☐	☐	☐
g) Ma tunnen ennast koolis halvasti	☐	☐	☐	☐
h) Ma tahan kooli pooleli jätta	☐	☐	☐	☐
i) Ma tahan teise kooli minna	☐	☐	☐	☐
j) Ma saan öpetajatega halvasti läbi	☐	☐	☐	☐

21. Mida te plaanite teha pärast selle kooli lõpetamist (Valige ainult ÜKS variant)

☐ Lähem kolledž isse või gümnaasiumi	☐ Lähem välismaale öppima
☐ Lähem kutseöppeasutusse vms	☐ Lähem välismaale tööle
☐ Lähem tööle / hakkan töökohta otsima	☐ Mitte midagi

22. Kui suur on teie arvates töenäosus, et lähete ülikooli? (Valige ainult ÜKS variant)

- ☐ Väga töenäoline
 ☐ Üsna töenäoline
 ☐ Vähe töenäoline
 ☐ Väga ebatöenäoline

23. Kui tihti viimase 12 kuu jooksul olete tegelnud alljärgnevaga? (Valige ÜKS variant IGAST kategooriast)

	Iga päev	2-3 korda nädalas	Vähem kui kord nädalas	Vähem kui kord kuus	Mitte kunagi
a) Interneti kasutamine öppetööks	☐	☐	☐	☐	☐
b) Interneti kasutamine meelelahutuseks	☐	☐	☐	☐	☐
c) Sotsiaalmeedia (facebook, twitter, skype jne) kasutamine sõpradega suhtlemiseks	☐	☐	☐	☐	☐
d) Sotsiaalmeedia (facebook, twitter, skype jne) kasutamine perekonnaga suhtlemiseks	☐	☐	☐	☐	☐
e) Sotsiaalmeedia (facebook, twitter, skype jne) kasutamine suhtlemiseks inimestega,	☐	☐	☐	☐	☐

uudiste lugemiseks

+ + +

20. Áttu að minnsta kosti einn góðan vin sem þú getur treyst fullkomlega fyrir leyndarmálum þínum? (Veldu EINN möguleika.)

- a) ☐ Já, örugglega.
- b) ☐ Já, ég held það.
- c) ☐ Anonúmselt kommenteerides
- d) ☐ Oma nime all kommenteerides
- e) ☐ Teid ennast kujutavate videoklippide vahendusel
- f) ☐ Interneti fotoalbumite kaudu
- g) ☐ Interneti huvigruppides
- h) ☐ Sotsiaalmeedia profilli/konto kaudu

25. Missuguseid infotehnoloogia vahendeid te kasutate? (Valige ÜKS variant IGAST kategooriast)

	Iga päev	2-3 korda nädalas	Vähem kui kord nädalas	Vähem kui kord kuus	Mitte kunagi
a) Arvuti/sülearvuti	☐	☐	☐	☐	☐
b) Internetiühendusega mobiiltelefon	☐	☐	☐	☐	☐
c) Tahvelarvuti	☐	☐	☐	☐	☐

26. Kui tihti viimase seitsme päeva jooksul te tegite mõnda alljärgnevat? (Valige ÜKS variant IGAST kategooriast)

	Mitte kordagi	1 kord	2 korda	3 korda	4 korda	5 korda	6 korda	7 korda
a) Olite terve öhtu kodus	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Olite väljas pärast kella kümnet öhtul	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Läksite välja ja tulite koju pärast südaööd	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

27. Kui kerge või raske on teil oma vanematelt saada alljärgnevat? (Valige ÜKS variant IGAST kategooriast)

	Väga raske	Üsna raske	Üsna kerge	Väga kerge
a) Hoolivat ja sooja suhtumist	☐	☐	☐	☐
b) Arutada teie isiklikke probleeme	☐	☐	☐	☐
c) Nõuandeid õppimise kohta	☐	☐	☐	☐
d) Nõuandeid teie muude ettevõtmiste (projektide) kohta	☐	☐	☐	☐
e) Abi igasugustes asjades	☐	☐	☐	☐

+ + +

23. Hversu vel eða illa eiga eftirfarandi fullyrðingar við þig?

(Veldu EINN möguleika við HVERN lið.)

	Væga raske	Úsna raske	Úsna kerge	Væga kerge
a) Hoolivat ja sooja suhtumist	☐	☐	☐	☐
b) Arutada teie isiklikke probleeme	☐	☐	☐	☐
c) Nõuandeid õppimise kohta	☐	☐	☐	☐
d) Nõuandeid teie muude ettevõtmiste (projektide) kohta	☐	☐	☐	☐
e) Abi igasugustes asjades	☐	☐	☐	☐

29. Kui hästi iseloomustab teid alljärgnev? (Valige ÜKS variant IGAST kategooriast)

	Peaaegu mitte kunagi	Harva	Vahetevahel	Sageli	Peaaegu alati
a) Tööpäevadel pärast kooli veedan ma aega oma vanematega	☐	☐	☐	☐	☐
b) Nädalavahetustel veedan ma aega oma vanematega	☐	☐	☐	☐	☐

30. Kas teie vanemad teavad, kus te olete laupäeva õhtuti? (Valige ainult ÜKS variant)

- ☐ Peaaegu alati
- ☐ Sageli
- ☐ Vahetevahel
- ☐ Harva
- ☐ Peaaegu mitte kunagi

+

+

+

24. Hvernig líkar þér að búa í hverfinu þínu? (Veldu EINN möguleika.)

a) ☐ Mér líkar það mjög vel.

	Ekki mikið hásti minni kohta	Ekki mikið hásti minni kohta	Ekki mikið hásti minni kohta	Ekki mikið hásti minni kohta
a) Mu vanemad peavad tähtsaks, et ma hästi õpiksin	☐	☐	☐	☐
b) Mu vanemad on kehtestanud kindlad reeglid selle kohta, mida ma võin kodus teha	☐	☐	☐	☐
c) Mu vanemad on kehtestanud kindlad reeglid selle kohta, mida ma võin väljaspool kodu teha	☐	☐	☐	☐
d) Mu vanemad on kehtestanud kindlad reeglid selle kohta, millal ma pean õhtul kodus olema	☐	☐	☐	☐
e) Mu vanemad teavad, kellega koos ma õhtuti olen	☐	☐	☐	☐
f) Mu vanemad teavad, kus ma õhtuti olen	☐	☐	☐	☐
g) Mu vanemad tunnevad mu sõpru	☐	☐	☐	☐
h) Mu vanemad tunnevad mu sõprade vanemaid	☐	☐	☐	☐
i) Mu vanemad räägivad sageli minu sõprade vanematega	☐	☐	☐	☐
j) Minu ja mu sõprade vanemad saavad vahetevahel üksteisega kokku, et omavahel rääkida	☐	☐	☐	☐
k) Mu vanemad jälgivad, mida ma vabal ajal teen	☐	☐	☐	☐

32. Mil määral te nõustute või ei nõustu alljärgneva? (Valige ÜKS variant IGAST kategooriast)

	Olen väga nõus	Olen pigem nõus	Suhtun neutraalselt	Pigem ei ole nõus	Üldse ei ole nõus
a) Mu vanematel on sõpru, kes elavad meie kodu lähedal	☐	☐	☐	☐	☐
b) Mu vanemad teavad paljusid meie naabreid nimepidi	☐	☐	☐	☐	☐
c) Mu vanemad käivad vahel mõnel meie naabril külas	☐	☐	☐	☐	☐
d) Meie naabrid käivad vahel minu vanematel külas	☐	☐	☐	☐	☐
e) Vahel me laename üht-teist (näiteks piima või tööriistu) oma naabritelt	☐	☐	☐	☐	☐
f) Meie naabrid laenavad meilt vahel üht-teist (näiteks piima või tööriistu)	☐	☐	☐	☐	☐

27. Hve vel eða illa eiga eftirfarandi fullyrðingar við þig?

(Veldu EINN möguleika við HVERN lið.)

	á næstum því alltaf við mig	á oft við mig	á stundum við mig	á sjaldan / næstum því aldrei við mig
b) ..noored nende ümbruskonnas majadele graffitit joonistavad	☐	☐	☐	☐
c) ..teie maja ees kaklus puhkeb	☐	☐	☐	☐
d) ..noored ei käitu täiskasvanute suhtes aupaklikult	☐	☐	☐	☐
e) ..keegi teie tänaval autosse või majja sisse murrab	☐	☐	☐	☐

34. Palun öelge, kas ja kuivõrd käib alljärgnev teie olukorra kohta.

(Valige ÜKS variant IGAST kategooriast)

	Peaaegu mitte kunagi	Harva	Vahetevahel	Tihti	Peaaegu alati
a) Mu vanemad on majanduslikult kehval järjel	☐	☐	☐	☐	☐
b) Mu vanemad ei saa endale autot lubada	☐	☐	☐	☐	☐
c) Mu vanematel jätkub vaevalt raha hädavajalike kulutuste jaoks (näiteks toit, eluase, telefon)	☐	☐	☐	☐	☐
d) Mu vanematel ei ole piisavalt raha, et maksta nende kooliväliste tegevuste eest, millega mulle meeldiks kõige rohkem tegelda (näiteks muusikatunnid või sport)	☐	☐	☐	☐	☐

35. Kui hästi iseloomustavad teid alljärgnevad väited? (Valige ÜKS variant IGAST kategooriast)

	Olen väga nõus	Olen pigem nõus	Pigem ei ole nõus	Üldse ei ole nõus
a) Vahel on tarvis suitsetada sigarette, et mitte eakaaslaste hulgast kõrvale jääda	☐	☐	☐	☐
b) Vahel on tarvis juua alkoholi, et mitte eakaaslaste hulgast kõrvale jääda	☐	☐	☐	☐
c) Vahel on tarvis suitsetada kanepit, et mitte eakaaslaste hulgast kõrvale jääda	☐	☐	☐	☐

29. Hvernig myndir þú meta þig í samanburði við þekkinn þinn (Veldu EINN möguleika.)

- a) ☐ Langt fyrir ofan meðaltal.
b) ☐ Fyrir ofan meðaltal.
c) ☐ Í kringum meðaltalið.

d) ☐ Undir meðaltali

b) Olla hea sportlana	☐	☐	☐	☐	☐
c) Juua alkoholi	☐	☐	☐	☐	☐
d) Suitsetada sigarett	☐	☐	☐	☐	☐
e) Suitsetada kanepit	☐	☐	☐	☐	☐
f) Hea völja náha	☐	☐	☐	☐	☐
g) Olla táiskasvanute kehtestatud reeglite vastu	☐	☐	☐	☐	☐
h) Poodides vargil káia	☐	☐	☐	☐	☐
i) Teada hásti palju muusikast	☐	☐	☐	☐	☐

37. Kui hásti iseloomustavad alljärgnevad väited teie meeleolu viimase nädala jooksul?

(Valige ÜKS variant IGAST kategooriast)

	Peaaegu mitte kunagi	Harva	Vahetevahel	Tihti
a) Ma sain kergesti pahaseks või ärritusin	☐	☐	☐	☐
b) Mul olid kontrollimatud vihabhood	☐	☐	☐	☐
c) Ma tahtsin asju löhkuda või purustada	☐	☐	☐	☐
d) Ma tülitseisin kellegagi	☐	☐	☐	☐
e) Ma karjusin kellegi peale või loopisin asju	☐	☐	☐	☐

38. Kui hásti iseloomustavad teid alljärgnevad väited? (Valige ÜKS variant IGAST kategooriast)

	Väga hásti	Üsna hásti	Üsna halvasti	Üldse mitte
a) Kui ma mõtlen, missugune ma tulevikus välja näen, olen sellega rahul	☐	☐	☐	☐
b) Enamasti pean ma ennast inetuks ja ebameeldivaks	☐	☐	☐	☐
c) Ma olen oma kehaga rahul	☐	☐	☐	☐
d) Ma olen rahul nende füüsiliste muutustega, mis on minu kehaga viimase paari aasta jooksul toimunud	☐	☐	☐	☐
e) Ma tunnen end füüsiliselt tugeva ja tervena	☐	☐	☐	☐
f) Ma olen oma eluga rahul	☐	☐	☐	☐
g) Ma olen õnnelik	☐	☐	☐	☐

33. Hversu vel eiga eftirfarandi fullyrðingar við þig?

(Valige ÛKS variant IGAST kategoríast)

	Olen väga nõus	Olen pigem nõus	Ei tea	Pigem ei ole nõus	Üldse ei ole nõus
a) Kõiki reegleid võib rikkuda, kui need ei paista kehtivat	☐	☐	☐	☐	☐
b) Ma täidan ainult selliseid reegleid, mida ise tahan	☐	☐	☐	☐	☐
c) Tegelikult on elus väga vähe täiesti kindlaid reegleid	☐	☐	☐	☐	☐
d) Raske on midagi usaldada, sest kõik muutub kogu aeg	☐	☐	☐	☐	☐
e) Tegelikult ei tea keegi, mida temalt elus oodatakse	☐	☐	☐	☐	☐
f) Elus ei saa milleski kindel olla	☐	☐	☐	☐	☐
g) Vahel on vaja edu saavutamiseks reegleid rikkuda	☐	☐	☐	☐	☐
h) Reeglite täitmine ei taga edu	☐	☐	☐	☐	☐

40. Kui tihti te tundsite mõnda allpool loetletud füüsilist või vaimset ebamugavustunnet viimase nädala jooksul? (Valige ÛKS variant IGAST kategoríast)

	(Peaaegu) mitte kunagi	Harva	Vahetevahel	Tihti
a) Närvilisus	☐	☐	☐	☐
b) Ilmse põhjusega esinev äkiline hirmutunne	☐	☐	☐	☐
c) Ma tundsin, et olen pinges	☐	☐	☐	☐
d) Ma olin kurb ega tahtnud eriti midagi teha	☐	☐	☐	☐
e) Mul ei olnud söögiisu	☐	☐	☐	☐
f) Ma tundsin ennast üksildasena	☐	☐	☐	☐
g) Mul tuli kergesti nutt või nutuhimu peale	☐	☐	☐	☐
h) Mul oli magamisega probleeme	☐	☐	☐	☐
i) Ma tundsin end kurva või õnnetuna	☐	☐	☐	☐
j) Tegutsemine ei valmistanud mulle rõõmu	☐	☐	☐	☐
k) Ma olin aeglane ja loid	☐	☐	☐	☐
l) Tulevik paistis lootusetu	☐	☐	☐	☐
m) Ma mõtlesin enesetapust	☐	☐	☐	☐
n) Mulle tundus, et kõik on mind alt vedanud	☐	☐	☐	☐
o) Mul ei olnud kellegagi rääkida	☐	☐	☐	☐

+ + +

36. Hve mikla þýðingu hefur trúin í daglegu lífi þínu? (Veldu EINN möguleika.)

	Jah	Ei
a) Kas keegi on teile rääkinud, et mõtleb enesetapust?	☐	☐
b) Kas mõni teie tuttav või keegi, keda te teate, on kunagi proovinud enesetappu sooritada?	☐	☐
c) Kas mõni teie tuttav või keegi, keda te teate, on sooritanud enesetapu?	☐	☐
d) Kas mõni teie sõber või keegi muu lähedane on kunagi proovinud enesetappu sooritada?	☐	☐
e) Kas mõni teie sõber või keegi muu lähedane on kunagi sooritanud enesetapu?	☐	☐
f) Kas te olete kunagi mõelnud enesetapust?	☐	☐
g) Kas te olete kunagi tõsiselt kaalunud enesetapu sooritamist?	☐	☐
h) Kas te olete kunagi kellelegi rääkinud sellest, et kaalute enesetapu sooritamist?	☐	☐
i) Kas te olete kunagi proovinud enesetappu sooritada?	☐	☐
j) Kas te olete proovinud enesetappu sooritada selle õppeaasta jooksul?	☐	☐

38
42

(Valige IGAST kategooriast kõik VARIANDID, mis teie kohta käivad)

a)	Raske õnnetus	☐	☐	☐	☐
b)	Raske haigus	☐	☐	☐	☐
c)	Vanemate lahku elama asumine või lahutus	☐	☐	☐	☐
d)	Tõsine tüli vanematega	☐	☐	☐	☐
e)	Nägin pealt vanematevahelist tõsist tüli	☐	☐	☐	☐
f)	Nägin oma kodus pealt füüsilist vägivalda, millesse oli segatud täiskasvanu	☐	☐	☐	☐
g)	Nägin oma kodus pealt psühholoogilist vägivalda/väärkohtlemist, millesse oli segatud täiskasvanu	☐	☐	☐	☐
h)	Olin oma kodus ise seotud füüsilise vägivalda juhtumiga, millesse oli segatud täiskasvanu	☐	☐	☐	☐
i)	Vanema või õe-venna surm	☐	☐	☐	☐
j)	Sõbra surm	☐	☐	☐	☐
k)	Oma poisiga/tüdrukuga suhete katkestamine	☐	☐	☐	☐
l)	Olen olnud tõrjutud sõprade poolt	☐	☐	☐	☐
m)	Lahusolek sõbrast	☐	☐	☐	☐
n)	Olen saanud eriti halva hinde	☐	☐	☐	☐
o)	Isa või ema kaotas töö	☐	☐	☐	☐
p)	Mind saadeti klassist välja või direktori juurde	☐	☐	☐	☐
q)	Mind visati koolist välja	☐	☐	☐	☐
r)	Olen kogenud seksuaalset kuritarvitamist (ohver)	☐	☐	☐	☐
s)	Olen kogenud seksuaalset kuritarvitamist, millesse oli segatud pere liikmest täiskasvanu	☐	☐	☐	☐
t)	Olen kogenud seksuaalset kuritarvitamist, millesse oli segatud täiskasvanu väljaspoolt perekonda	☐	☐	☐	☐

40. **Hüverson, kel ei ole ehtisfarandit, alljärgnevat viis skoori hilt eelnelelõna viku?**
 43. **Kui hästi iseloomustavad teid alljärgnevad väited?** (Valige ÜKS variant IGAST kategooriast)

	Kehtib väga hästi minu kohta	Kehtib üsna hästi minu kohta	Kehtib üsna halvasti minu kohta	Kehtib väga halvasti minu kohta
a) Ma tunnen, et olen vähemalt sama palju väärt kui teised	☐	☐	☐	☐
b) Ma tunnen, et mul on terve rida häid omadusi	☐	☐	☐	☐
c) Kokkuvõttes kipun end pidama hädavareseks	☐	☐	☐	☐
d) Ma saan asjadega hakkama niisama hästi kui enamik teisi	☐	☐	☐	☐
e) Ma tunnen, et mul pole palju, mille üle uhke olla	☐	☐	☐	☐
f) Ma suhtun iseendasse positiivselt	☐	☐	☐	☐
g) Üldiselt olen endaga rahul	☐	☐	☐	☐
h) Ma tahaksin, et mul oleks rohkem austust iseenese suhtes	☐	☐	☐	☐
i) Vahel ma mõtlen, et ma ei kõlba millekski	☐	☐	☐	☐
j) Vahel ma tunnen ennast tõesti kasutuna	☐	☐	☐	☐

44. **Kui palju te usaldate alljärgnevaid institutsioone?**
 (Valige ÜKS variant IGAST kategooriast)

	Väga palju	Üsna palju	Üsna vähe	Väga vähe
a) Kirik	☐	☐	☐	☐
b) Põhikoolid	☐	☐	☐	☐
c) Kohtud	☐	☐	☐	☐
d) Politsei	☐	☐	☐	☐
e) Riigikogu	☐	☐	☐	☐
f) Valitsus	☐	☐	☐	☐
g) Ajakirjandus	☐	☐	☐	☐
h) Ametiühingud	☐	☐	☐	☐
i) Tervishoiuteenused (näiteks haiglad ja tervisekeskused)	☐	☐	☐	☐

45. **Mil määral te nõustute alljärgnevate väidetega?** (Valige ÜKS variant IGAST kategooriast)

	Olen väga nõus	Olen pigem nõus	Pigem ei ole nõus	Üldse ei ole nõus
a) Minu ümbruskonnas on palju seltkondliku tegevuse võimalusi	☐	☐	☐	☐
b) Minu ümbruskonnas on hea elada	☐	☐	☐	☐
c) Tahaksin ka edaspidi elada selles ümbruskonnas kus praegu	☐	☐	☐	☐

44. Sumu fólki finnst það búa við valfrelsi og hafa fulla stjórn á lífi sínu en öðru fólki finnst það hafa

46. Kas olete viimase 12 kuu jooksul...? (Valige ÜKS variant IGAST kategooriast)

	Jah	Ei
a) ..kolinud teise ümbruskonda	☐	☐
b) ..vahetanud kooli	☐	☐

47. Kas olete viimase viie aasta jooksul...? (Valige ÜKS variant IGAST kategooriast)

	Mitte kordagi	1 kord	2 korda	3 korda	4 korda	5 korda või rohkem
a) ..kolinud teise ümbruskonda	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) ..vahetanud kooli	☐	☐	☐	☐	☐	☐

48. Mitu TÄISKILOGRAMMI te kaalute?

(Kirjutage oma vastus nii, et igasse kasti satub üks number. Kui teie kehakaalu saab väljendada kahekohalise arvuga, siis kasutage selleks kahte parempoolset kasti)

Vastus: Kilogrammi

49. Mitme TÄISSENTIMEETRI pikkune te olete?

(Kirjutage oma vastus nii, et igasse kasti satub üks number)

Vastus: Sentimeetrit

50. Kui hästi iseloomustavad teid alljärgnevad väited? (Valige ÜKS variant IGAST kategooriast)

	Kehtib väga halvasti minu kohta	Kehtib üsna halvasti minu kohta	Kehtib üsna hästi minu kohta	Kehtib väga hästi minu kohta
a) Ma usun jumalat	☐	☐	☐	☐
b) Mu usk on minule tähtis	☐	☐	☐	☐
c) Ma palun regulaarselt jumalat	☐	☐	☐	☐
d) Ma loen sagedasti pühakirja	☐	☐	☐	☐
e) Ma käin regulaarselt jumalateenistustel	☐	☐	☐	☐
f) Peale jumalateenistuste võtan regulaarselt osa muudest usuga seotud ettevõtmistest	☐	☐	☐	☐
g) Vajadusel saaksin ma jumalalt tuge	☐	☐	☐	☐
h) Olen otsinud jumalalt tuge, kui mul seda vaja oli	☐	☐	☐	☐
i) Mu parimad sõbrad on usklikud	☐	☐	☐	☐
j) Enamik mu tuttavaid on usklikud	☐	☐	☐	☐

asuisa/võõrasisa) on usklik

47. Hversu vel eða illa treystir þú eftirfarandi stofnunum? (Veldu EINN möguleika við HVERN líð)

51. Hversu þægilegt er að hafa þessa stofnun?

(vali IGAST kategoríast ÜKS vastus)

	ma ei joo seda	üks tass	kaks tassi	kolm tassi	neli tassi	viis tassi	kuus või enam tassi
a) Kohvi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Tee	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	ma ei joo seda	üks purk/ pudel	kaks purki/ pudelit	kolm purki/ pudelit	neli purki/ pudelit	viis purki/ pudelit	kuus või rohkem purki/pudelit
(250 – 330 ml)							
c) Koola jooker (Coca-cola, Pepsi jne)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Energíajooker, mis sisaldavad kofeíni (Red Bull, Magic, Burn, Monster, Energy jne)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

52. Kas keegi alljárnnevatest isikutest suitsetab ígapáevaselt tubakat?

(Valige ÜKS variant IGAST kategoríast)

	Ei	Jah	Küsimus ei ole minu suhtes kohaldatav
a) Isa	☐	☐	☐
b) Ema	☐	☐	☐
c) Öde või vend (üks või rohkem)	☐	☐	☐

53. Kui sageli te olete elu jooksul sigaretti suitsetanud? (Valige ainult ÜKS variant)

Mitte kunagi	1-2 korda	3-5 korda	6-9 korda	10-19 korda	20-39 korda	40 times korda või rohkem
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

54. Kui palju te olete viimase 30 päeva jooksul keskmiselt suitsetanud?

(Valige ainult ÜKS variant)

- ☐ Üldse mitte
- ☐ Vähem kui ühe sigaretti nädalas
- ☐ Vähem kui ühe sigaretti päevas
- ☐ 1-5 sigaretti päevas
- ☐ 6-10 sigaretti päevas
- ☐ 11-20 sigaretti päevas
- ☐ Rohkem kui 20 sigaretti päevas

49. Hversu vel eða illa eiga eftirfarandi fullyrðingar við um þig?

(Válgjafir IGAST-katagóoriast ÚKS)

	Mitte kunagi	1-2 korda	3-5 korda	6-9 korda	10-19 korda	20-39 korda	40 korda või rohkem
a) Oma elu jooksul	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Viimase 30 päeva jooksul	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

56. Kui sageli te olete elu jooksul tarvitanud alljärgnevaid aineid?

(Valige ÜKS variant IGAST kategooriast)

	Mitte kunagi	1-2 korda	3-5 korda	6-9 korda	10-19 korda	20-39 korda	40 korda või rohkem
a) Närimistubakas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Nuuskubakas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

57. Kui sageli te olete viimase 30 päeva jooksul tarvitanud alljärgnevaid aineid?

(Valige ÜKS variant IGAST kategooriast)

	Mitte kunagi	1-2 korda	3-5 korda	6-9 korda	10-19 korda	20-39 korda	40 korda või rohkem
a) Närimistubakas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Nuuskubakas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

58. Kui sageli te olete teinud vesipiipu? (Valige ÜKS variant IGAST kategooriast)

	Mitte kunagi	1-2 korda	3-5 korda	6-9 korda	10-19 korda	20-39 korda	40 korda või rohkem
a) Kogu elu jooksul	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Viimase 30 päeva jooksul	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

59. Kui sageli te olete elu jooksul tarvitanud alljärgnevaid aineid?

(Valige ÜKS variant IGAST kategooriast)

	Mitte kunagi	1-2 korda	3-5 korda	6-9 korda	10-19 korda	20-39 korda	40 korda või rohkem
a) Ritalini, kui arst on selle teile välja kirjutanud	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Ritalini, vabamüügiravimina	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

51. Hefur þú upplifað eitthvað af eftirfarandi atburðum?

(Valdu EINN mælingu við HVERN líð)

	Mitte kunagi	1-2 korda	3-5 korda	6-9 korda	10-19 korda	20-39 korda	40 korda või rohkem
a) Ölut	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Alkoholisaldusega karastusjooke (alcopop)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Veini	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Kanget alkoholi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

61. Kui sageli to olete üldse mingisugust alkoholi tarbinud?

(Valige ÜKS variant IGAST kategooriast)

	Mitte kunagi	1-2 korda	3-5 korda	6-9 korda	10-19 korda	20-39 korda	40 korda või rohkem
a) Kogu elu jooksul	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Viimase 30 päeva jooksul	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

62. Kui sageli te olete olnud purjus? (Valige ÜKS variant IGAST kategooriast)

	Mitte kunagi	1-2 korda	3-5 korda	6-9 korda	10-19 korda	20-39 korda	40 korda või rohkem
a) Kogu elu jooksul	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Viimase 30 päeva jooksul	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

63. Kas te tarbite alkoholi allpool nimetatud kohtades? (Valige ÜKS variant IGAST kategooriast)

	Mitte kunagi	Harva	Vahetevahel	Tihti
a) Oma kodus	☐	☐	☐	☐
b) Teiste kodudes	☐	☐	☐	☐
c) Linnakeskuses	☐	☐	☐	☐
d) Muijal vabas õhus	☐	☐	☐	☐
e) Klubis/diskol või baaris/pubis	☐	☐	☐	☐
f) Kooli tantsupeol/-ballil	☐	☐	☐	☐
g) Kolledž i tantsupeol/ballil	☐	☐	☐	☐
h) Noorteklubi/-keskuses	☐	☐	☐	☐
i) Spordi või muu tegevuse harjutamiseks organiseeritud väljasõitudel	☐	☐	☐	☐
j) Muijal	☐	☐	☐	☐

53. Hvernig myndir þú lýsa andlegri heilsu þinni? (Veldu EINN möguleika.)

mjög góð

mitt kunnagi

1-2

3-5

6-7

8-12

13-17

18-22

23 korda

40 korda

50 korda

60 korda

70 korda

		1-2 korda	3-5 korda	6-7 korda	8-12 korda	13-17 korda	18-22 korda	23 korda või rohkem
a) Vabamügis olevaid uinuteid või rahusteid	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Kanepit (hasið või marihuaana)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Amfetamiine (spíid)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) LSD'd (hæpe)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) Ecstasy't (E-tabletid)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
f) Kokaiini	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
g) Heroíni	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
h) Releiviini	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
i) Seeni	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
j) Nuusutanud (náiteks líim)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
k) Anaboolseid steroide	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
l) Omavalmistatud segusid /poteeni	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
m) Taimseid/orgaanilisi uimasteid	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

65. Kas þú hefur tekið eitthvað af eftirfarandi? (Valge ÛKS variant IGAST kategoríast)

	Mitte kunnagi	11-aastaselt või nooremana	12-aastaselt	13-aastaselt	14-aastaselt	15-aastaselt või vanemana
a) Jöin alkoholi	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Jáin þurju	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Suitsetasin sigaretti	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Suitsetasin íga þæv sigaretti	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) Tarvitasin kanepit (hasið/marihuaana)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

57. Hve mikið vegur þú? (Notaðu heila tölustafi, ekki kommu.)

svar: kg.

	Önnu gæstu nóus	Önnu þigetu nóus	La tea	Þigetu ei ole nóus	Önnu ei ole nóus
a) Marihuaanat tarvítada on ohtlik, ísegi kui seda teha vaid üks kord	☐	☐	☐	☐	☐
b) Hásiit tarvítada on ohtlik, ísegi kui seda teha vaid üks kord	☐	☐	☐	☐	☐
c) Hásið on ohtlikum kui marihuaana	☐	☐	☐	☐	☐
d) Marihuaana on ohtlikum kui hásið	☐	☐	☐	☐	☐
e) Hásið ja marihuaana on vörðselt ohtlikud	☐	☐	☐	☐	☐

67. Kas ja kui sageli olete **viimase 12 kuu** jooksul teinud alljärgnevat?
(Valige ÜKS variant IGAST kategooriast)

	Mitte kordagi	1 kord	2-5 korda	6-9 korda	10-13 korda	14-17 korda	18 korda või rohkem
a) Varastanud midagi, mille väärtus on <u>väiksem</u> kui kolme tavalise kinopileti hind	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Varastanud midagi, mille väärtus on <u>suurem</u> kui kolme tavalise kinopileti hind	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Kasutanud füüsilist vägivalda selleks, et röövda/varastada	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Murdnud varastamise eesmärgil sisse hoonesse või autosse	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) Rikkunud või lõhkunud asju, mis teile ei kuulu	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
f) Pannud toime mõne muu õigusrikkumise	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

68. Palun vastake, kuiivõrd käivad alljärgnevad küsimused teie kohta.
(Valige ÜKS variant IGAST kategooriast)

	Mitte kordagi	1 kord	2-5 korda	6-9 korda	10-13 korda	14-17 korda	18 korda või rohkem
a) Kas te olete olnud <u>füüsilise</u> vägivalda ohver viimase 12 kuu jooksul?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Kas te olete kasutanud ise <u>füüsilist</u> vägivalda viimase 12 kuu jooksul?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Kas te olete olnud <u>seksuaalse</u> vägivalda ohver viimase 12 kuu jooksul?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

mase 12 kuu jooksul?

69. Kuidas teie vanemad teie arvates reageeriksid, kui te teeksite alljärgnevat?

(Valige ÜKS variant IGAST kategooriast)

	Oleksid täielikult selle vastu	Oleksid väga selle vastu	Oleksid üsna selle vastu	Nad ei hooliks sellest
a) Kui te suitsetaksite sigarette	☐	☐	☐	☐
b) Kui te jääksite purju	☐	☐	☐	☐
c) Kui te suitsetaksite kanepit	☐	☐	☐	☐

70. Kas ja kui sageli viimase 12 kuu jooksul:

	Mitte kordagi	1 kord	2 korda	3-4 korda	5 korda või rohkem
a) olete koos kambaga kedagi kiusanud?	☐	☐	☐	☐	☐
b) olete koos kambaga kellelegi füüsiliselt haiget teinud?	☐	☐	☐	☐	☐
c) olete koos kambaga alustanud teise kambaga kaklust?	☐	☐	☐	☐	☐
d) on teid mingi kamba poolt kiusatud?	☐	☐	☐	☐	☐
e) on teid mingi kamba poolt rünnatud?	☐	☐	☐	☐	☐
f) on teid koos kambaga mingi teise kamba poolt rünnatud?	☐	☐	☐	☐	☐

71. Kui sageli sinu elu jooksul on midagi taolist juhtunud

	Mitte kordagi	1 kord	2 korda	3-4 korda	5 korda või rohkem
a) Oled saatnud internetis või SMS-ga alandavaid ja/või sobimatuid sõnumeid grupile või üksikisikule?	☐	☐	☐	☐	☐
b) Oled saanud grupilt või isikult internetis või SMS-ga alandavaid ja/või sobimatuid sõnumeid?	☐	☐	☐	☐	☐

72. Kui sageli olete viimase 12 kuu jooksul teinud alljärgnevat?

(Valige ÜKS variant IGAST kategooriast)

	Mitte kordagi	1 kord	2-5 korda	6-9 korda	10-13 korda	14-17 korda	18 korda või rohkem
a) Kedagi rusikaga löönud	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Kedagi pikali löönud	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Kedagi jalaga löönud	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Kedagi näkku löönud või kõrvakiilu andnud	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) Kellelgi kõrist kinni hoidnud	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
f) Kedagi vägivallega ähvardanud	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
g) Sundinud kedagi endaga seksuaalsetesse suhetesse astuma	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
h) Sundinud kedagi endaga sugulisse vahetada astuma	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

73. Kui mitu teie sõpra on teie arvates viimase 12 kuu jooksul teinud alljärgnevat?

(Valige ÜKS variant IGAST kategooriast)

	Mitte ükski	Paar tükki	Mõned	Enamik	Peaaegu kõik
a) Varastanud midagi, mille väärtus on suurem kui kolme kinopileti hind	☐	☐	☐	☐	☐
b) Murdnud varastamise eesmärgil sisse hoonesse või autosse	☐	☐	☐	☐	☐
c) Rikkunud või lõhkunud asju, mis neile ei kuulu	☐	☐	☐	☐	☐

74. Kui mitu teie sõpra teevad teie arvates alljärgnevat?

(Valige ÜKS variant IGAST kategooriast)

	Mitte ükski	Paar tükki	Mõned	Enamik	Peaaegu kõik
a) Suitsetavad sigarette	☐	☐	☐	☐	☐
b) Joovad alkoholi (õlut, veini või kanget alkoholi)	☐	☐	☐	☐	☐
c) On vähemalt kord kuus purjus	☐	☐	☐	☐	☐
d) Suitsetavad hasišit või marihuaanat	☐	☐	☐	☐	☐
e) Norivad tüli	☐	☐	☐	☐	☐
f) Otsivad ise võimalust kakelda	☐	☐	☐	☐	☐

67. Hve oft (ef nokkru sinni) hefur þú útvegað þér áfenga drykki til eigin nota og á hvaða hátt?

(Valige ÛKS variant IGAST kategooriast)

	Mitte kordagi	1 kord	2 korda	3-5 korda	6 korda või rohkem
a) Teid on politsei poolt politsejaoskonnas kuriteos kahtlustatavana üle kuulatud	☐	☐	☐	☐	☐
b) Teid on politsei poolt kuriteoga seotuse kahtlusega üle kuulatud	☐	☐	☐	☐	☐
c) Olete omaks võtnud toimepandud õigusrikkumise	☐	☐	☐	☐	☐
d) Politsei ülekuulamise käigus olete omaks võtnud õigusrikkumise, mida teie toime ei pannud	☐	☐	☐	☐	☐
e) Politsei ülekuulamise käigus ei võtnud omaks õigusrikkumist, mille te toime panite	☐	☐	☐	☐	☐
f) Teid on süüdi mõistetud õigusrikkumises, mida teie toime ei pannud	☐	☐	☐	☐	☐

76. Kas te tegelete kehakultuuri või spordiga? (Valige ainult ÛKS variant)

Peaegu mitte kunagi	1 kord nädalas	2 korda nädalas	3 korda nädalas	4-6 korda nädalas	Peaegu iga päev
☐	☐	☐	☐	☐	☐

77. Alljärgnevad küsimused käsitlevad sportimist ja füüsilist tegevust

(Valige ÛKS variant IGAST kategooriast)

	Peaegu mitte kunagi	1 kord nädalas	2 korda nädalas	3 korda nädalas	4-6 korda nädalas	Peaegu iga päev
a) Kui sageli te tegelete koolis spordi ja treeninguga väljaspool kohustuslikke võimlemistunde?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Kui sageli te tegelete spordiga spordiklubis või võistkonnas (treening või võistlused)?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Kui sageli te tegelete spordiga väljaspool kooli, spordiklubi või võistkonda?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Kui sageli te tegelete nii tugeva füüsilise pingutusega, et väsitate end ära või higistate?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

78. Kas võtate osa organiseeritud meelelahutusüritustest või koolivälisest tegevusest?

(Valige ainult ÛKS variant)

Peaegu mitte kunagi	1 kord nädalas	2 korda nädalas	3 korda nädalas	4-6 korda nädalas	Peaegu iga päev
☐	☐	☐	☐	☐	☐

68. Hve oft (ef nokkru sinni) hefur þú notað eftirfarandi?

	Peaaegu mitte kunagi	Vähem kui 1 kord kuus	1-3 korda kuus	1-3 korda nädalas	4 korda nädalas või rohkem
a) Veedan sõpradega aega ilma et täiskasvanud juures viibiksid	☐	☐	☐	☐	☐
b) Käin kinos	☐	☐	☐	☐	☐
c) Käin kohvikus	☐	☐	☐	☐	☐
d) Jalutan niisama ringi ja käin poodides	☐	☐	☐	☐	☐
e) Veedan õhtuti või nädalavahetuseti aega kesklinnas	☐	☐	☐	☐	☐
f) Viibin niisama kaubanduskeskuste ees või sees	☐	☐	☐	☐	☐
g) Käin peol	☐	☐	☐	☐	☐
h) Käin kiirsöögikohas	☐	☐	☐	☐	☐
i) Käin spordivõistlustel	☐	☐	☐	☐	☐
j) Käin pärast tunde ujulas	☐	☐	☐	☐	☐
k) Käin teatris	☐	☐	☐	☐	☐
l) Käin raamatukogus	☐	☐	☐	☐	☐
m) Käin klassikalise muusike kontsertidel	☐	☐	☐	☐	☐
n) Käin kontsertidel, aga mitte klassikalise muusika omadel	☐	☐	☐	☐	☐
o) Käin kohtades, kus mängitakse elavat muusikat	☐	☐	☐	☐	☐
p) Käin muuseumides ja kunstigaleriides	☐	☐	☐	☐	☐

70. Hefur hafi samfarir við einhvern þar sem háðir aðilar voru því sambuddir?

**Palun asetage küsimustik ümbrikusse, kleepige see kinni
ja andke õpetajale/juhendajale.**

**Pärast andmete sisestamist hävitatakse kõik
küsimustikud.
Suur tänu osalemise eest!**

© ICSRA 2014

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, **Margit Pinnar** (31.12.1982)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

Koolinoorte riskikäitumine Tartu 2014/15 noorsoouuringu andmetel

mille juhendaja on **Rein Murakas**.

1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 01.06.2016